

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inapo-
iază.

Serbările dela Iași.

De Sextil Pușcariu.

Iași, 12 Octomvrie.

„Un popor care după atât de îndelungate lupte, izbit fiind de crâncenele lovituri ale sortii, a putut să-și păstreze ființa și originalitatea sa neștirbită, un stat a cărui întâia faptă îndată după întemeierea sa, a fost înființarea unei Universități, stârnește cu drept cuvânt admirația noastră a tuturor”.

Cuvintele acestea frumoase le-a rostit cu ocazia ședinței festive de sub președinția M. S. Regelui Carol, celebrul orator, profesorul Waldeyer, delegatul Universității din Berlin.

Și e, într'adevăr, vrednică de cea mai vie admirațiune grija marilor bărbați care au săvârșit Unirea Principatelor române de a fi dat noului Stat tot ce trebuia ca să-l ridice la importantul rang ocupat de el astăzi în Europa. Acei entuziaști n'au fost în stare numai să învingă cea mai mare piedecă pentru dezvoltarea națională a României, prejudecățile seculare care au despărțit frate de frate, ci lor le revine meritul uriaș de a fi avut tăria să nu se oprească la întâiul pas, ci neobosiți, au mers mai departe, tot mai departe, cercând aproape imposibilul: crearea unei Universități, într'o țară în care cu mai puțin de o jumătate de veac în urmă limba românească încă nu se învăța prin școli.

Un semicentener universitar în Româ-

nia este deci un simbol, arătând puterea poporului nostru de a păși ca un element civilizator în estul îndepărtat al Europei, îndată după ce, prin tăria sa, a rupt lanțurile ce-l legau de Orient.

Și iarăși, nu poate fi socotit ca neînsemnător faptul că tocmai în vechea capitală a Moldovei se serbează acest semicentener. Căci dacă astăzi, printr'o firească tendință de centralizare, Universitatea din București ocupă locul întâi între instituțiile noastre culturale, strălucind prin numărul elevilor și în parte prin numele profesorilor, bucurându-se în același timp de o mai dărnică dragoste din partea guvernelor, — orașului Iași îi revine meritul de a fi înfăptuit mai întâi ideea unei Universități.

Căci aici trăiau marii vizionari, care voind să croiască viitorul poporului lor, au făcut ceea ce legenda minunată a poporului nostru spune că săvârșise Meșterul Manole când, spre a salva opera, și-a îngropat ce avea mai scump pe lume în zidul mănăstirii, ceea ce ne spune basmul atât de simbolic al poporului despre Făt-Frumos, care ieșind din întunecul celui alt tărâm a tăiat o oca de carne din pulpa sa spre a hrăni pe scorpia ce avea să-l ducă la lumină, aici, în Iași, s'a adus jertfa, fără de care nu se poate imagina o faptă mare. Capitala Moldovei și-a jertfit strălucirea sa, spre a putea face strălucitoare capitala Țării românești.

De aceea a fost o dovadă de dragostea adevărat părintească ce o poartă Regele

Carol țării sale, când, încunjurat de întreaga familie regală, a descins în capitala marilor săi înaintași. Printr'o vorbire academică și pătrunsă de o adâncă înțelepciune, de o răpitoare frumusețe a limbei, El însuși a ținut să dea serbărilor strălucita însemnătate ce o merită. Și în fața lui, reprezentanții celor mai mari Universități din Apus, cu Parisul, Viena și Berlinul în frunte, au adus omagiile lor de admirație sinceră Universității din Iași.

Și, precum nu se putea altfel, între urările de bine pentru viitor, s'a auzit și glasul duios al celor ce-și aduceau aminte de profesorii de odinioară a acestei Universități. Intre cei dintâi s'a amintit numele profesorilor ardeleni. Aici au stătut Simeon Bărnuțiu, Petru Suci, Ștefan Emilian, Ștefan Micle, Ion Pop, Aron Densușianu ș. a., care au venit nu numai ca reprezentanți ai științei, ci care au semănat în sufletul elevilor lor decenii de-a rândul și iubirea învățată și fanatică de neam, așa cum o supseseră ei acasă la sânul maicelor lor, și cum nu le-a fost dat s'o predice de pe catedră în țara care i-a născut. Căci pentru ei Universitatea nu trebuia să se asemene soarelui ce apare pe orizont în zilele de iarnă, mare și luminos, dar fără putere de a încălzi, ci soarelui din dricul verii, care cu lumina împreună dă și căldura îmbelșugată.

La început, mai ales această căldură era trebuitoare, pentru ca Universitatea din Iași să fie ceea ce au vrut întemeietorii ei: *întâia școală înaltă națională a Românilor.*

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Cuvântarea delegatului universității din Berlin, prof. W. Waldeyer,

la ședința solemnă a jubileului din Iași.

(In traducerea corespondentului nostru special)

O scurtă privire asupra istoriei Românilor ne amintește cuvântul poetului roman: „Tanta molis erat Romanam condere gentem”. Veacuri după veacuri se pârindară decând luptele lui Traian cu vitejii Daci au pus temelii istoriei românești, în cursul tuturor acestor secole, țării și poporului român nu-i fu dat să-și vină în fire. Situația geografică a țării, pe drumul larg dură care ducea din orient spre inima Europei, purta pe aici pe toate popoarele migratoare delă est spre vest, — o pornire care și azi dăinuiește și pare a fi o moștenire a locuitorilor pământești: soarele doar însuși călătorește pentru ochii noștri în fiecare zi pe același drum! Și mai târziu, când puvoii de noroade se potoli, nu a venit liștea dorită, căci popoarele ce se așezară jur împrejur, își întindeau unul după altul mâinile lor însetate de nădejdi cuceritoare asupra ispititorului pământ românesc. Abia dacă a trecut o jumătate de veac de când cele două din țările locuite

de Români, Moldova și Muntenia au fost împreunate sub un sceptru.

Și care a fost unul din cele dintâi roade ale independenței câștigate și a păcii, care veni? A fost întemeierea unei instituțiuni pentru ajungerea celor mai înalte probleme ale culturii omenesti, înființarea unei universități pe acest pământ!

Noi toți am venit astăzi, și în fruntea noastră Înaltul suveran al acestei țări, stimat de întreaga lume civilizată, spre a aduce acestei universități urările noastre pentru viitor, dorindu-și să se desvolte mai departe printre surorile ei mai bătrâne, spre fericirea țării, spre progresul științei și spre gloria ei.

Dar nu numai acestei universități a Iașilor sânt adresate felicitările noastre, ci întregului popor românesc. Un popor, care după atât de îndelungate lupte, izbit fiind de crâncenele lovituri ale sortii a putut să-și păstreze ființa și originalitatea sa neștirbită, un stat a cărui întâia faptă, îndată după întemeierea sa, a fost înființarea unei universități, stârnește cu drept cuvânt admirația noastră, a tuturor. De aceea felicitările noastre se îndreaptă azi și țării și poporului românesc. Amintindu-ne ziua întemeierii universității din Iași, putem zice: Accipiebamus omen! Căci o națiune care se îndreaptă spre cultivarea celor mai înalte bunuri, după ce abia și-a câștigat

gat neatârarea, poartă cu sine un omen norocos, precum a și dovedit-o de atunci istoria României. De aceea putem zice astăzi, din mijlocul serbărilor jubiliare, privind asupra României: Accipimus omen!

Ca reprezentant al universității din Berlin, trebuie să mai adaug câteva cuvinte. Cuvinte de mulțumire: Când anul trecut, universitatea din Berlin se pregătea să serbeze centenarul său, sora mai tânără din Iași a cedat celei mai mari loc. Pentru acest fapt, precum și pentru invitarea la serbările de astăzi vă exprim, în numele universității regale Friedrich-Wilhelm cele mai călduroase mulțumite. Raporturile între universitățile României și a celei din Berlin sânt de mult prietenești. Mulți dintre tinerii români au venit la noi; ei ne vor fi și de aci înainte totdeauna bineveniți. Să dea D-zeu ca aceste raporturi bune să rămână și pentru viitor și să se întărească și mai mult! Să dea Dumnezeu ca universitatea din Iași să se desvolte atât de mult, ca în viitor să vedem studenți germani primind învățatură în sălile de curs și în institutele ei!

O sinceră urare de bine tinerei Alma mater a Moldovei!

În acest sens serbăm cu toții astăzi aniversarea ei de cincizeci de ani, urîndu-i un viitor strălucit.

Contele Tisza în Arad. Am anunțat că contele Stefan Tisza, care e deputat al Aradului, va veni la 19 a lunei curente în Arad, spre a ține o dare de seamă alegătorilor. Partizanii săi fac pregătiri întinse pentru a-i pregăti o primire, nu mai puțin însă se pregătesc și socialistii și kossuthiștii, pentru o contra demonstrație.

În program este luată și o vizită la P. S. Sa Episcopul I. Papp.

O nouă criză de guvern în Austria?

Guvernul baronului Gautsch pare a fi de durată mai scurtă precum se nădăjduia. Evenimentele din urmă, turburările sângeroase și atentatul din Reichsrath, au sgduit mult poziția baronului Gautsch, pentucă amândouă stau în strânsă legătură cu scumpetea traiului și lipsa de carne.

Partidele politice, aproape fără deosebire, sunt nemulțumite cu actualul ministru-președinte pentrucă n'a fost destul de energic în tratativele sale cu guvernul unguresc, dela care n'a putut obține învoirea la un nou import de carne din Argentina.

Audiența de ieri alui *Bilinski*, fost ministru și președintele Clubului Cehilor, e viu comentată și considerată ca un semn vădit că noua criză de guvern a ajuns într'o fază acută.

Nu este exclusă posibilitatea ca în cel mai scurt viitor Austria să aibă un nou ministru-președinte.

Obstrucția continuă... Președintele Camerei, Berzeviczy Albert, a continuat și azi tratativele cu șefii partidelor opoziționiste. S'a întreținut vreme mai îndelungată cu contele Zichy Aladár și Rakovszky István, fără a putea ajunge la înțelegere asupra prețului împăcării.

Tot mai mult se învederează că tratativele vor rămânea fără orice rezultat și guvernul va avea să se gândească la alte mijloace pentru înfrângerea obstrucției.

În ședința de azi a Camerei deputaților obstrucția din nou a fost la ordinea zilei. Dela început până la sfârșit s'au făcut numai votări nominale.

Achitarea ziarului „A Nap”. Numărul dela 18 August al ziarului de senzații „A Nap” din Budapesta a fost confiscat, la ordinul procuraturii, pentru articolul „Véres emlékek”, în care procuratura a descoperit crima de laese majestatis. În acelaș timp, primăria Budapestei a oprit vânzarea ziarului pe stradă.

Măsurile aceste au fost viu discutate de presa întreagă, care a văzut în ele o violare a libertății presei. Opoziția a adresat guvernului repetite interpelări, a ținut ședințe intime, fără ca să fi putut obține revocarea măsurilor.

Autorul articolului în chestiune Dr. Kalmár Antal, a fost tras azi la răspundere de curtea cu juri din Budapesta. Jurii au adus însă verdictul că articolul nu cuprinde nici o ofensă la adresa Maj. Sale, iar tribunalul, pe baza verdictului acestuia, l'a achitat.

Achitarea a făcut o penibilă impresie mai ales în cercurile guvernamentale, căci se știe, că astfel de injurii grosolane la adresa Monarhului, nu s'au mai scris nici chiar în presa ungurească. Dar, asta-i sinceritatea „loialității ungurești!”

O convenție secretă ruso-sârbă.

Se anunță din Sofia: Ziarul „Vecerna Posta” află din Petersburg, că regele Petru al Serbiei, cu ocaziunea vizitei sale la Țarul, a semnat o convenție secretă ruso-sârbă, care ar garanta interesele comune ale Serbiei și Rusiei în Balcani. Ziarul mai

anunță că regele Petru a promis Țarului să mărească contingentul armatei cu 50,000 oameni și contingentul de război cu 100,000 oameni, iar la deschiderea Scupcinei va depune un proiect pentru reorganizarea armatei.

Ziarele sârbe, după cum aflăm, publică aceste informații fără comentariu.

Congrese religioase.

De Dr. Oszkár Ghibu.

Sibiu, 12 Octomvrie.

În zilele trecute s'a deschis la Sebeșul sășesc seria conferințelor învățătoresști din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei. Rînd pe rînd se vor desfășura aceste însemnate adunări ale învățătorilor din cele 34 de protopopiate, timp de peste o lună de zile.

Am dat totdeauna importanța cuvenită adunărilor învățătoresști, ori unde s'ar fi ținut ele, pentru că suntem în clar cu rolul cel mare pe care îl au modeștii apostoli ai satelor, cari odată pe an se întrunesc pe două zile ca să-și mai îmbogățească și lărgescă cunoștințele și ca să-și mai întărească sufletul la rădăcina căruia sapă atâția, cu gând hain. De data aceasta vom insista și mai mult ca de obicei asupra conferințelor din chestiune, din motiv că ele se prezintă în condițiuni cu totul speciale.

Dacă aruncăm o privire asupra programelor conferințelor învățătoresști, două lucruri ne bat îndeosebi la ochi. Mai întâi marea — prea marea — variație a punctelor din program și a doua prea multele chestiuni administrative și prea multele formalități (primiri, delegați etc.) Un fel de *ex omnibus aliquid* din care, de sigur, că participanții nu se aleg cu cât s'ar putea alege dacă la alcătuirea programelor s'ar purcede după puncte de vedere mai înalte. Programele aceste nu țin cont de principiul înțelept al lui Plinius: *non multa sed multum*; ele jertfesc partea a doua a maximei pentru cea dintâi.

În acest punct conferințele din arhidieceza Transilvaniei prezintă o deosebire fundamentală. Incepând cu anul acesta ele au primit o organizare nouă în fond. „Cum deocamdată nu e cu putință să organizăm cursuri de vară pentru învățători, în cari să se dezbate temeinic părțile singuraticale ale noului *Plan de învățământ* — zice circulara consistorială Nr. 1846—1911 — am aflat de bine a organiza conferințele învățătoresști în forma unor *cursuri metodice* cari să dezbate și să adâncească rînd pe rînd, toate materiile de învățământ, atât teoretic cât și practic. — Fiind în școlile noastre obiectul cel mai însemnat *Religiunea*, în anul acesta se va trata în conferințe acest obiect de învățământ”.

Programul conferințelor a fost, în consecință, stabilit din partea consistorului în mod unitar pentru toate conferințele, cari, toate, vor avea să dezbate periodic aceleași teme din aceleași puncte de vedere. Avantagiile acestei organizări sunt de mai multe feluri și nu e locul ca să le amintim aici.

Ceea ce ne interesează de astădată e că în toate cele 34 de conferințe ale anului a-

cestuia se vor desbata prin cei 800 de învățători și 250 de catiheți, *Învățământul religios*, ca mijloc pentru educația religioasă. Prin participarea obligătoare a catiheților și prin cea facultativă a preoților, aceste adunări se prefac în adevărate *congrese religioase*. În Germania ele s'ar numi *Religionstag-uri* și ar interesa nu numai pe preoți și pe învățători, ci și pe părinții elevilor cari sunt dați pe mâna acelorora spre a fi educați. Conferințele aceste s'ar putea ține acolo numai pe lângă o mare asistență a publicului, care ar cere și el cuvânt în discuții și care ar da expresiune, multor convingeri demne de luat în seamă.

De o vreme încoace se accentuează în întreaga noastră viață publică tot mai mult o problemă mare: educația religioasă a clasei noastre culte. Aceasta s'a adus în discuție și cu prilejul relevării ca explicație și pentru multele anomalii din viață și preocupările „inteligentei” noastre care suferă, în parte mare, de lipsa unei educații religioase potrivite. *Vrem o credință!* au fost cuvintele cari au răsunit de pe buzele unui om de valoare al nostru, care a rămas surprins de ravagiile pe cari le face în societatea noastră intelectualul desrădăcinat sufletește.

În acelaș timp oamenii bisericii accentuează tot mai mult scăderea simțului religios în poporul dela țară. Sectele, pe de-o parte, emigranții întorși din America, pe de alta, fac ca temelile vechei credințe creștinești să se clătine și să se înstăpânească tot mai mult și la țară spoiala celei mai dureroase pseudo-culturi. Nici nu s'ar putea ca credința țărănimei să nu slăbească, îndată ce conducătorii și intelectualii, nu mai au o credință religioasă. Până acum câteva decenii conducătorii „satelor” noastre erau „preoții” păstrători ai credinței, era o turmă ș'un păstor cari *una* credeau. Ajungând, pe lângă preoți, alți conducători în fruntea poporului și nemai avînd ei o credință, era firesc ca poporul să simtă și el vîntul care i-a desfigurat pe conducători.

În chipul acesta am apucat cu toții spre o destrămare căreia biserica oficială singură nu e în stare să-i pună zăgaz. Iată că acum Biserica cere ca și fiica ei, Școala, să intre și ea mai conștientă în luptă!

Conferințele învățătoresști, convinse de importanța chestiunii dela ordinea de zi, vor discuta amănunțit principiile și mijloacele de îndreptare a educației religioase cu ajutorul școlii primare. Ele vor aprofunda învățământul religios și vor cere, ca acest învățământ să fie primit numai ca un simplu mijloc pentru producerea *educației religioase*. Nu de oameni cari să știe din scoarță în scoarță Catehismul are nevoie Biserica și neamul nostru, ci de suflete străbătute de sentimente și convingeri religioase cari să săvârșescă fapte morale. Dacă cei peste o mie de participanți la aceste congrese, cari sunt conferințele din chestiune, căutând cu toată dragostea și cu toată răbdarea, vor și găsi modul cum să facă din cei dați în grija lor oameni în adevăr religioși — conferințele aceste vor însemna o adevărată piatră din capul unghiului a vieții noastre.

Iașii în serbătoare.

Desvălirea statuei lui Mihail Cogălniceanu.

Arad, 12 Octomvrie.

Eri, ultima zi a serbărilor, a avut loc cu o impunătoare solemnitate desvălirea statuei marelui Mihail Cogălniceanu, statuie așezată în fața Universității.

Erau de față AA. LL. RR. Principii Ferdinand și Carol, miniștrii T. Maiorescu, C. Arion, A. Marghioloman și Delavrancea membrii familiei Cogălniceanu, I. Brătianu șeful partidului liberal, C. Negruzzi, prefectul județului, Grecianu primarul orașului, Dr. Bogdan, rectorul Universității, numeroși profesori universitari, d-nii N. Iorga și Longinescu din partea Universității din București, I. Burada, primul președinte al Curții de Apel, Leon Bogdan, prefect de Neamțu, Dr. Obreja, Cottescu, directorul general al C. F. R., Al. Constantinescu, fost ministru, I. G. Duca, Săveanu, numeroși delegați ai cluburilor liberale din Dorohoi, Suceava, Vaslui, Huși și Bârlad.

Majestatea Sa Regele, răcind în cursul vizitelor făcute în oraș, n'a putut asista la solemnitate.

Mitropolitul Pimen, asistat de mai mulți episcopi, a oficiat serviciul divin, după care s'a scos pânza ce acoperea statuia.

Pe soclul statuei era coroana din partea M. Sale Regelui, cu inscripția:

„Regele, neuitatului său sfetnic, M. Cogălniceanu, recunoștință neuitată”.

Au mai fost depuse coroane din partea partidului național liberal, din partea numeroaselor cluburi liberale din țeară, se pare că au lipsit însă, din partea guvernului țării, din partea corpurilor legiuitoare și vre-una poate din partea chiar a tinerimei dela noi, pentru slăvirea memoriei celui ce a reprezentat cea mai înaltă culme a intelectualității românești. Căci mai de sus, mai vast, mai luminos, n'a văzut nimeni condițiunile de înaintare ale statului și ale neamului românesc ca Mihail Cogălniceanu, a cărui viață, mai mult, ca a oricărui, se confundă cu înșăși viața neamului și a țării.

Oratorii, Dr. Bogdan, rectorul universității, președintele comitetului monumentului C. C. Arion, ministrul cultelor, d. A. D. Xenopol și N. Iorga, cei doi mari istorici și la sfârșit d. I. C. Brătianu șeful partidului liberal, au adus toți prinosul de admirație a neamului întreg memoriei celei mai strălucite personalități a veacului din urmă.

Cuvântarea dlui Bogdan.

D. Dr. Bogdan, rectorul Universității luând cuvântul, spune:

„Când acum 2 ani s'a înjghebat un nou comitet pentru continuarea lucrărilor ridicării unei statuii lui Mihail Cogălniceanu în Iași, am primit cu bucurie preș-

denția comitetului și îndată ne-am și apucat de lucru. „Vechiul comitet alcătuit cu 20 ani în urmă, își oprise lucrările așa încât trebuia reînscut lupta pentru adunarea sumelor necesare statuei ce se ridică azi în fața noastră.

„Și cum ași fi putut face altfel? Cum n'ași fi primit să iau parte la intruparea lui Cogălniceanu, alături de acei oameni de bine pătrunși de măreția faptelor marelui român, cari voiau să facă ca chipul lui să rămâie pe veci în fața generațiilor cari se folosesc azi de binefacerile aduse de acest mare patriot?

„De astădată norocul ne-a ocrotit. Alături de aceea ce facem pentru aducerea la bun sfârșit a operei neputete, norocul a voit ca în mod paralel să lucrăm și pentru izbânda jubileului Universității care printr'o fericită coincidență se celebrează tot în timpul în care serbăm și memoria creatorului Universității ieșene”.

Dupăce face apologia lui Cogălniceanu, d. Dr. Bogdan încheie cu cuvintele:

Domnule primar,

„In numele comitetului care a lucrat pentru ridicarea statuei marelui nostru patriot, vă încredințez statuia și vă rog s'o păstrați, cu aceeași dragoste și venerație de care noi am fost însuflețiți”.

Discursul dlui primar Grecianu.

Primesc cu grije dle președinte acest monument pe care l-ați ridicat în amintirea marelui Cogălniceanu, vă mulțămesc pentru prețiosul dar cu care înzestrați orașul nostru.

Sunt convins dle președinte că ați așezat această statuie în fața Universității nu numai pentru că întemeietorul ei a fost M. Cogălniceanu ministrul instrucției al lui Cuza Vodă, dar totodată pentru că ați voit ca pe lângă prinosul de recunoștință ce aduceți memoriei unui glorios român să urmați și un țel demn de această măreață figură.

Ați dorit ca stând în fața Universității ca o strajă neadormită, Cogălniceanu să-i amintească că cel dintâi învățământ este acela care trebuie să fie la baza tuturor învățămintelor, este iubirea de țară și de neam.

Nu puteați să alegeți o mai bună strajă, dle președinte, căci nimeni n'a intrupat într'o mai mare măsură înaltul sentiment al patriotismului ca acest mândru fiu al Iașilor, a cărui viață se poate rezuma în două cuvinte: iubirea țării.

A iubit-o în trecutul ei măreț, ajutând prin cercetările sale istorice la deșteptarea conștiinței naționale. A iubit-o în prezentul și viitorul ei după cum trebuie să fie iubită.

Continuând d. Greceanu, amintește o pagină din trecutul universității ieșene îndrumată pe căile progresului de marele Cogălniceanu, a cărui figură apoteozază.

D-sa termină cu următoarele cuvinte:

„Fericitiți sunt acei Români cari au trăit în perioada eroică de renaștere a națiunii noastre, Costache Negri, M. Cogălniceanu, Hurmuzescu, Alecsandri și câți alți mari patrioți, cari aveau să ducă lupta nu pentru legiferări mai mari sau mai de folos țării ci pentru o reînviere a patriei, pentru a se jertfi unui ideal sfânt ce-au știut să-l realizeze.

Au dispărut cu toții, dar după dânsii au rămas ca după apusul soarelui, raze de lumină cari mai luminează cugetul și ne lasă a întrezări orizonturi îndepărtate și dorite.

Vom păstra cu sfințenie comoara moștenită dela dânsii: Incredere în viitorul Neamului nostru”.

Discursul dlui C. C. Arion.

D. ministru Arion începe discursul cu descrierea însemnătății solemnității de față.

Sărbătorim pe M. Cogălniceanu, spune d-sa, a cărui viață e legată de cel mai mare fapt din viața poporului nostru.

Dela Unire și până la tratatul din Berlin viața lui M. Cogălniceanu se confundă cu viața Neamului și Țării noastre.

În viața lui se oglindește viața Țării. În el vibra caracterul omului politic al cărui curaj și abnegațiune era fără seamăn.

Patriotismul lui Cogălniceanu se poate vedea în toată măreția lui din discursul rostit la inaugurarea cursului său de istorie națională, ținut la academia Mihăileană.

Cogălniceanu spune că un Mircea cel Bun și un Ștefan cel Mare pentru dânsul sunt mai mari eroi decât un Cesar sau un Anibal, căci aceștia sunt eroii lumii iar cei dintâi sunt eroii patriei sale.

Lupta dela Termopile pentru el are mai mică însemnătate decât lupta dela Baia unde craiul Leșilor a îngenunchiat în fața oștilor românești.

Salut, spune d. Arion, pe marele profesor al unei singure lecțiuni.

Vorbește apoi de activitatea literară a lui Cogălniceanu care a fost folositor nu numai țării sale, dar chiar și civilizației.

Viața a jertfit-o țării sale și ca om al țării îl sărbătorim și glorificăm azi.

Discursul dlui A. D. Xenopol.

E greu, peste putință chiar de a înghesui în acest chip viața lungă și bogată a gândirii și a faptei unei personalități geniale, cum a fost aceea a marelui bărbat a cărui comemorare vă întrunește în jurul monumentului său.

Vorbește de tinerețea lui Cogălniceanu, spunând că el de tânăr s'a deprins cu o muncă folositoare țării dând publicității o mulțime de scrieri de seamă cum a fost lucrarea: „O privire asupra literaturii românești”, scrisă în limba germană și „Istoria Daciei și a României”, tipărite în limba franceză la Berlin, pe când avea d'abea 17 ani.

Prin scrierile sale tinde la înălțarea Neamului său în ochii străinătății, prin întărirea sentimentului național și a mândriei de sine.

Cogălniceanu a lucrat în această direcție prin reviste, începând cu frumoasele povești ale cronicarilor.

Din acest îndemn de concepere Cogălniceanu se coboară la fapte, sfătuiră pe Vodă Cuza să întemeieze universitatea din Iași, adică să intruzeze cultura superioară a neamului românesc într'un așezământ văzut.

De aceea când azi sărbătorim 50 ani de existență ai acestei școli trebuie să ne aducem aminte de întemeietorii ei; de marii bărbați ai neamului românesc: Alexandru I. Cuza și Mihail Cogălniceanu.

Bronzul celui de al doilea îl primim azi, al celui dintâi a fost ridicat acum în Piața Unirii.

Vorbește de activitatea lui politică și spune că Cogălniceanu a insistat spre surprinderea lui Cuza-Vodă la secularizarea averilor mănăstirilor grecești. Meritul cel mare al lui Cogălniceanu stă în deschiderea porților masei mari a poporului românesc, țărâniei lui — care se sbate desmoștenită de veacuri, fără drepturi, fără proprietate de pământ, pe care'l rodise munca lor și'l cumpăraseră cu sângele lor.

Scopul legii din 1864 a fost rău înțeles căci scopul urmărit de Cogălniceanu nu a fost acela de a veni în ajutorul proprietății mari, cum i-se atribue acum, ci a urmărit ridicarea săteanului de baștină, a poporului, a voit să alipească pe țărânul român de țara ce-l adăposteste și să-i insuflie iubire de patrie și de neam.

Nu voia Cogălniceanu ca țara aceasta să rămână în stăpânirea unora, în stăpânirea a 5000 de oameni, iar restul de milioane al populației să fie de robi, să o muncească în folosul stăpânilor.

D. Xenopol explică apoi neapărata trebuință a loviturii de stat din 2 Martie 1864 spunând că a fost era zdrobirei unei legalități în numele superior al dreptății sociale.

D-sa termină cuvântarea prin a arăta rezultatul operelor înfăptuite de marii bărbați ai neamului, ale căror nume vor fi în veci sădite în inimile Românilor.

Discursul dlui Iorga.

D. Iorga spune: dacă Iașul a făptuit în bronz figura lui Cogălniceanu, era de datoria lui să așeze monumentul în locul cel mai nemerit, în fața Universității pentru ca studenții și profesorii să se inspire din măreția faptelor marelui nostru om de stat.

Cogălniceanu este o mare figură a culturii, spune d-sa, și în numele culturii românești create de el, se închină respectuos în fața monumentului ridicat din inițiativa unor oameni de bine.

Vom reproduce în întregime discursul dlui N. Iorga, într'un număr viitor.

Discursul dlui I. I. C. Brătianu.

Înzestrat cu însușirile de căpetenie ale bărbaților de stat: cunoștința adâncă a trecutului desgroșat din Letopiseți, vedere limpede a țelurilor arătate de un cald patriotism, minte ageră și pătrunzătoare, simț practic al realizărilor, hotărâre repede și îndeplinire energică, Mihail Cogălniceanu prin roadele muncii sale a dobândit loc de frunte în Istoria României moderne.

În jurul memoriei lui se unesc sufletele întregii României, căci viața lui a fost închinată cu tărie și cu izbândă la ridicarea neamului nostru.

Părtaș al acestui simțământ obșteșc partidul național-liberal slăvește pe marele patriot pe care cu îndreptățită mândrie îl numără între întemeietorii săi: Cu adâncă-i pătrundere Mihail Cogălniceanu a înțeles încă dela începutul renașterii românești, că propășirea națională nu se poate asigura decât pe temelia unei democrații sănătoase și puternice.

„Asociațiunea industriașilor de mobile“ din Brașov

recomandă în atenția on. public, depozitul său bogat în

mobile

pentru camere de dormit, sufragerie, camere-garcon și saloane. la în întreprindere efectuarea aranjamentului complet al locuințelor și bucătărilor; al edificiilor publice (școli, palate publice) împreună cu tapetăria lor. — — — — —

Prețurile moderate, pe lângă condiții favorabile. — Se poate privi fără a deobliga la cumpărare! — Cataloge gratuite!

A. „Brassói Butorkészítő Iparosok Arucsnok Szövetkeze”, Strada Vămii nr. 36.

Această credință îi insuflă dragostea pentru țaranul de a cărei înpământenire numele său va rămâne nedespărțit.

Ea îi a îndrumat întreaga viață politică și îi a legat-o în chip firesc cu partidul național-liberal dintre cărmuitorii cărui moartea l-a răpit și a cărui ființă însăși s'a înfăptuit în luptele glorioase pentru Unirea Principatelor la care Cogălniceanu, avu așa strălucită parte.

Dreptatea istoriei a voit ca el să aibă loc de frunte la încoronarea operei tineretelor sale când prin război se dobândi Independența și Regatul.

Îi a fost dat lui Cogălniceanu cea mai mare răsplată ce poate simți un suflet bărbătesc care vede prin munca vieții sale întărindu-se și înălțându-se clădirea națională.

Pentru că astfel a sădit munca lui de aceea la serbarea memoriei lui ne unim toți spre a îi aduce omagiul unanim al recunoștinței unui neam.

Alte discursuri.

D. Capitan Voinescu în numele soc. veteranilor din Bârlad aduce omagii memoriei lui Cogălniceanu exprimând mulțămiri că familia regală a asistat la serbări.

D. C. Ibrim în numele studențimei aduce prinosul de recunoștință sufletului mare al lui M. Cogălniceanu din a cărei muncă tragem noi azi pilde atât de frumoase.

Proiectul de buget pe 1912.

Budapesta, 12 Octomvrie.

De multă vreme prezentarea proiectului de buget n'a fost întâmpinată din partea opoziției ungurești cu atâta indiferență — am putea aproape zice: cu atâta bunăvoință — ca proiectul de buget pentru anul 1912, pe care l'a prezintat azi Camerei ministrul de finanțe Lukács. Și, poate, și votarea lui va fi atât de netedă, cum de mult n'a mai fost.

Atitudinea aceasta de bunăvoință pasivă a opoziției, firește, nu e determinată de motive superioare, cum ar putea să fie spre pildă un buget drept, care să ție seamă de interesele tuturor păturilor sociale; atitudinea aceasta este determinată numai de motive de tactică. Dacă opoziția nu va desfășura în jurul proiectului de buget o discuție mai largă, o face numai ca țara să nu ajungă din nou în „*ex-lex*”... fiindcă s'a convins că *ex-lex*-ul se poate perpetua fără să-i dea guvernului multă bătaie de cap.

Bugetul anului 1912 nu e nici mai bun nici mai rău decât bugetele anilor trecuți. Se întemeiază pe același sistem — nedrept al impozitelor grele pentru cei săraci, ușoare pentru cei bogați, — și aduce un spor la cheltuieli de aproape 150 milioane, cu un spor la venituri de tot atâta. Bugetul de 1852 milioane se încheie chiar cu un excedent de 52 mii de coroane.

Din aceste aproape 2 miliarde, la care contribuie și poporul românesc cu o parte însemnată, ce sume se întrebunțează oare pentru promovarea intereselor culturale, sociale și economice ale contribuabililor români? Ca și în anii trecuți, când nu aveam parte de un guvern atât de „părintesc” ca actualul guvern, — poate câteva mii.

Bugetele tuturor ministerelor prevăd sporuri însemnate la cheltuieli, dar nu găsim nici cea mai mică urmă care să ne dovedească că din sporul acesta de milioane o fărâmiță se revarsă și asupra poporului românesc.

Așa spre pildă la bugetul ministerului de culte vedem un spor de 16,800,00 coroane. Sporul acesta e reclamat de clădirea de noi școli, de crearea de noi posturi de profesori la deosebite instituții de învățământ, și altele. Pentru ajutorarea tuturor instituțiilor ungurești de cultură și învățământ se preved în noul buget sume însemnate: *două milioane pentru înființarea unei a treia universități și 600,000 de coroane ca rata întâi pentru noua clădire a teatrului național — unguresc.*

Inzădar răsfoim bugetul ministerului de instrucție ca să găsim o urmă cât de palidă despre interesul guvernului pentru nevoile noastre culturale. La „Asociația” dela Sibiu, care muncește pentru înaintarea culturală a unui popor de trei milioane, — guvernul nu se gândește, cum nu se gândește nici la Societatea pentru crearea unui fond de teatru român. Din nenumăratele sute de mii ce se dau pentru societățile culturale ungurești (dintre cari unele urmăresc și scopuri politice...) nu s'ar putea rupe câteva zeci de mii și pe seama „Asociației” noastre? În Bucovina Asociația Românilor bucovineni e subvenționată din bugetul la care contribuie și ei, — câtă vreme la noi în Ungaria în loc de subvenție ne pomenim zi de zi cu tot felul de piedeci.

Ce să mai spunem de gimnaziul românesc din Brad? Nevoia complectării celor patru clase gimnaziale la 8 clase se resimte de multă vreme. De ani de zile autoritățile noastre școlare cer dela stat un ajutor pentru clădirea gimnaziului și mereu sunt refuzate.... „Nu este acoperire bugetară!”

Pentru un teatru unguresc se găsesc 600,000 de coroane ca rata întâi, — dar pentru un gimnaziu românesc nu se găsesc nici măcar 100,000 de coroane...

Același tablou ne prezintă și bugetele ministerelor de agricultură și comerț, nici cãiri o concepție superioară a datoriiilor, pretutindeni promovarea intereselor particulariste de clasă și rasă.

Insemnările unui îndrumător bucovinean.

Cernăuți, 12 Octomvrie.

Foia germană „Lehrerzeitung”, editată de Românul Chisanovici, se află acuma sub îngrijirea unui comitet. Un comitet cu reprezentanți ai tuturor națiunilor, care s'au strâns la noi, și care voiesc să-și păstreze și apore interesele lor, și apoi să vorbească despre afacerile învățătorilor români. Ei, bine. E o foaie obiectivă, care va vorbi cu aceeași căldură, cu același interes despre neajunsurile școlilor românești, și va vorbi cu aceeași căldură și cu aceeași durere despre lățirea prea înceată a școlilor rutene prin districtele românești, și, deoarece e obiectivă, va vorbi și despre școlile germane, cari se întemeiază pretutindeni, și de cele polone, și va vorbi și despre havrele jidovești, natural. Sau nu va discuta chestii școlare. Va interpreta cutare lege, zicem cu privire la disciplinarea învățătorilor, — (se gândesc poate la acei, cari au nesocotința de-a fi Români ori și unde) sau va discuta despre vre-un neajuns al stării învățătoarești, da, al celei internaționale, — despre o anumită națiune nu poate fi vorba.

Va să zică, iată o foaie care reprezintă ideea organizării tuturor învățătorilor din Bucovina. Nu mai că o astfel de organizare este ceea ce numim noi distrugerea sufletului național, și n'avem doar decât să ne gândim la intelectualii români — la acei puțini câți sunt în Bucovina — și la toți acei ademeniți de binele unei organizațiuni puter-

nice, în care să încapă toți cu aceeași ocupațiune, fără deosebire de națiune și poate fără deosebire de confesiune. La urma urmei acestea nici nu sunt lucruri însemnate.

Despre societăți.

Și ca să rămânem la organizare. O țărișoară, care cuprinde atâtea popoare ca Bucovina, e prea puțin încăpătoare pentru multele tendințe de expansiune, cari se încruciează aici. În lupta aceasta de răpunere, e natural, ca indivizii să nu valereze mult, poate nimic, de aceea s'au întemeiat în Bucovina atâtea sute de societăți.

Aceste societăți, cari formează energia și aereea unei națiuni, ne arată cel mai bine, cum se poartă lupta pentru înaintare, cum se întăresc cei slabi și cum vor triumfa cei tari.

Numai în Cernăuți, în orașul românesc de odinioară, sunt următoarele vetre luminoase, răspânditoare de cultură europeană (Ițig, Ițig!) și umanitarism:

I. Evreiești.

Societăți	Câte	Dintre cari	Cu avere de	
			Coroane	fl.
Culturale	8	4	17287	90
Pentru susținerea de sinagoge	16	9	105337	06
Politice	5	2	700	—
Filantropice	11	8	50867	31
Pentru lucrători	5	4	9392	72
Pentru organizarea diferitelor stări	33	20	102227	17
Pentru femei	6	5	19098	97
Diferite	9	5	64258	52
In total	98	57	369169	65

II. Internaționale.

Societăți	Câte	Dintre cari	Cu avere de	
			Coroane	fl.
Culturale	5	2	70380	61
Politice	1	—	—	—
Filantropice	15	11	333092	95
Pentru lucrători	1	—	—	—
Pentru organizarea diferitelor stări	26	9	59370	28
Diferite	8	4	11773	94
In total	56	26	474617	78

III. Rutene.

Societăți	Câte	Dintre cari	Cu avere de	
			Coroane	fl.
Culturale	17	12	133578	26
Politice	4	—	—	—
Filantropice	2	1	13746	—
Pentru lucrători	1	—	—	—
Pentru organizarea diferitelor stări	9	7	16454	53
Pentru femei	1	—	—	—
Diferite	16	13	594	35
In total	50	33	164373	14

IV. Germane.

Societăți	Câte	Dintre cari	Cu avere de	
			Coroane	fl.
Culturale	15	7	93911	94
Politice	2	—	—	—
Filantropice	9	7	140435	20
Pentru lucrători	2	—	—	—
Pentru organizarea diferitelor stări	17	5	5178	41
Pentru femei	1	—	—	—
Diferite	8	5	43854	—
In total	54	24	283379	55

V. Românești.

Societăți	Câte	Dintre cari	Cu avere de	
			Coroane	fl.
Culturale	10	5	165265	83
Politice	2	—	—	—
Pentru organizarea diferitelor stări	4	1	364	44
Pentru femei	6	5	101725	30
Diferite	5	3	700	—
In total	27	14	288054	97

VI. Policești.

Societăți	Câte	Dintre cari	Au avere de	
			Coroane	fil.
Culturale	5	—	—	—
Politice	1	—	—	—
Pentru organizarea diferitelor s'ări	9	1	6333	93
Pentru lucrători	1	1	45	44
Filanropice	1	—	—	—
Diferite	1	1	9939	37
In total	11	3	16318	74

Și acum înainte de a da un tablou resumativ trebuie să-mi exprim părerea mea de rău, că datele referitoare la averea societăților sunt necomplete. Totodată observ că datele aceste sunt luate după „Bukovinaer-Vereins-Schematismus”, o lucrare, în care numirile românești sunt schilodite până la nerecunoaștere.

VII. Tabloul resumativ al tuturor societăților din orașul Cernăuți.

Societăți	Câte	Dintre cari	Au avere de	
			Coroane	fil.
I. Evreiești	93	57	369169	65
II. Internaționale	56	26	474617	78
III. Rutene	50	33	164373	14
IV. Germane	54	24	283379	55
V. Românești	27	14	268054	97
VI. Policești	11	3	16318	74
In total	291	157	1,575.913	83

Iar când într'un singur oraș în contra celor 27 societăți românești stau 264 de societăți străine, dușmane și toate bine organizate, și când pe acest pământ românesc începem a ne simți tot mai nesiguri și mai străini și mai slabi, ni-e permis a vorbi

Despre naționalism.

Noi, aceștia din Bucovina, e natural ca să vorbim numai despre naționalism. De aceea îmi povestesc un prieten al meu despre progresul ce-l face la noi naționalismul propagat de d. Iorga.

Cu cinci ani în urmă se aflau oameni cari să-l batjocorească. Astăzi nu cred să mai fie; din contră, avem foarte convinși aderenți, dacă nu ai dlui Iorga, desigur ai naționalismului. Și ca să dovedesc cele spuse, pot vorbi despre o deosebită desinteresare la clasele noastre conducătoare. Totul pentru națiune. Așa, o călătorie în numele unei societăți filantropice sau culturale, dela Cernăuți la Dorna, nu costă 1000, ce zic eu, nici 500 de coroane.

Un fapt și mai îmbucurător: acum abia putem vorbi despre o adevărată unitate culturală. Bucovina, prin bărbații ei chemați și prin presa ei mică, ia parte la multe manifestări de interes general românesc. Și între vilegiaturisti are Bucovina reprezentanți, cari scriu și vorbesc cu multă durere despre starea tristă a regatului liber. Și atunci cu drept cuvânt ne amintim vorbele lui Filip, regele Macedoniei: Popescule, pentru tine e prea mică Bucovina.

N. I. Russu.

Scrisori din București.

În numele luminei. — „Mișcarea reacționară”. — Două generații. — Ce învățăm din discursul unui suveran.

București, 12 Octomvre.

În discursul rostit la solemnitatea din Teatrul Național, M. S. Regele Carol a stăruit asupra greutăților, pe cari marele patriot Mihai Kogălniceanu a avut să le întâmpine până la realizarea ideilor nouă, cu cari a intrat în viața publică. A amintit că „îndrăzneala prematură a lui Kogălniceanu a provocat o mișcare reacționară din partea celor ce se temeau de triumful spiritului nou, din partea celor ce țineau așa de mult la cinsturi și temeneli, dându-și aere de apărători ai țării și ai poporului, deși în realitate nu erau decât niște neînțelegători dușmani ai progresului”.

În țara întreagă, cuvintele prin cari Suveranul a arătat greșelile trecutului, desaprobând reacțiunea celor învechiți în anumite tabieturi, au produs o excelentă impresie, cum era și firesc într'o țară a progresului, cum este România. Căci nu poate fi mai mare mângăere și încurajare pentru un popor iubitor de libertate, iubitor de lumină, decât faptul că Suveranul său desaprobă „mișcările reacționare”. Atitudinea aceasta față de „mișcarea reacționară” ne interesează însă cu deosebire pe noi ardelenii, cari, la noi acasă, asistăm la lupta ce se dă între două generații, una obișnuită cu vechile-i tabieturi, cu vorbele mari și aplauzele, cealaltă cerind muncă și jertfă continuă pentru neam. Căci singură munca dă dreptul la viață, la respectul semenilor, la gloria ce va să vie.

Nu se petrec la noi oare lucrurile așa cum se petreceau acum o jumătate de veac în principate? Nu au fost improșcați cu noroi și reprezentanții noștri ai vremurilor noi? Și atunci când gloriile ușoare amenințau să se risipească, nu s'a recurs și la noi la arma calomniei, la lansarea neadevărului? O, de ar fi putut cei ce se temeau de adevăr, cum ar fi surghiunit pe viață pe cei cari au îndrăznit să-l spună. Cum i-ai fi văzut pe toți Valerii dela Turda sub cuvânt că „ranele cari incontestabil există în corpul național” nu trebuie arătate — cum i-ai fi văzut pe toți zăvorînd porțile cetății românismului pentru cei ce au vestit mărirea muncii, iar nu a vorbelor goale.

Tot ce s'a pus la cale în contra reprezentanților ideilor noi, toate lansările de știri tendențioase, sunt opera „mișcării reacționare” dela noi, mișcare ce se aseamănă mult cu aceea de care M. Sa Regele Carol a făcut amintire. Și e bine să ne dăm seama de asta, precum și de felul cum sunt privite, chiar după un interval de timp mai îndelungat, aceste mișcări reacționare.

Și — ce coincidentă! — în același discurs Suveranul vorbește cu atâta căldură despre influența culturai naționale, de munca ce trebuie depusă pentru întărirea acestei culturi, despre care unii înțelepți ai noștri au avut curajul să afirme că n'are ce căuta în politică. Cultura, numai cultura „luminează mințile și încălzește inimile pentru a le îndrepta pe căile rodnice și moralizătoare ale muncii aprige și ale închina binelui obștesc”. Citează apoi cuvintele lui Neagoe Basarab:

„Mintea stă în trupul omului ca steagul în mijlocul războiului. Și toată oastea caută la steag și până stă steagul în război nu se chiamă acel război biruit, măcar de are și năvală grea spre sine, toți caută asupra steagului și se adună împrejurul lui, iar dacă steagul cade, atunci toate oștile se risipesc și nu se știe unul pe altul ce fac și încotro merg.”

În altă formă, de câte ori nu s'a exprimat în coloanele acestui ziar același adevăr. De câte ori

nu s'a preamărit lumina, de câte ori nu s'a cerut ca această sfântă lumină să se reverse cu dragoste, să se reverse cu îmbelșugare asupra celor cari se zbuțumă în întunec. Și răspunsul a fost: Tradare. De câte ori nu s'a făcut apel la mintea, care ca un drapel strălucitor trebuie să conducă ființa neamului nostru. Și răspunsul a fost același: Tradare. Era și firesc de altfel, când în ceata' care a provocat „mișcarea reacționară” se aflau indivizi, despre cari se afirmase că la dîșii mintea este numai mosafir.

Un ziar, comentând acest frumos discurs al Suveranului României, comentând apoteoza ce o face culturai, luminei și adevărului, scrie:

„Am înțeles, și de sigur că toți cei de față au înțeles, că precum alții au adus biruitor din război drapelul unității și libertății noastre naționale, așa profesorii de azi, apostolii luminei, sunt datori, dacă vor să îndeplinească cea mai vie dorință a Suveranului, să facă să izbândească și să se vază de departe pentru cinstea și înălțarea scumpei noastre României, drapelul culturai și educației naționale.

Și astfel, după o experiență îndelungată și temeinică de Suveran glorios, care a știut să învingă toate vicisitudinile vremii pentru a-și realiza idealul care L'a determinat să primească tronul României, M. S. Regele, care acum 45 de ani visa o Românie mare, acum cere educatorilor poporului să formeze cât mai mulți oameni cari să fie vrednici de patria lor”.

La noi s'a întâmplat oare tot așa? Tot astfel au fost primite cuvintele, cari constatau înstrăinarea prin cultura impusă de dușmani? O, nu. Câteva fraze la un banchet, în urmă o corespondență bine tilcuită la un jurnal erau destul argument pentru a se da cutărui obscur un loc de frunț, un titlu de bărbat care a binemeritat dela neamul său. De rezultatul pozitiv al muncii lui nu e voie să întrebe nimeni. Pe cei cari au simțit roadele muncii lui nu trebuie să-i caute nimeni. Căci ușor s'ar putea să nu-i găsească nicăiri. Și atunci te trezești că ești un „trădător”.

Sunt atâtea frumoase învățăminte în discursul rostit de Suveran la desvălirea statuei celui mai iubit și mai „răzvrătit” dintre foștii Lui sfetnici, încât acest discurs ar trebui retipărit și împărțit. Ia noi, în sute de mii de exemplare. (Tot nu e așa de cuminte ca înțelepciunile voevodului nostru: Alexandru! N. R.) Poate în chipul acesta s'ar convinge și ar vedea și cei ce au ochi, dar nu văd, foloasele învățături, foloasele luminei și ale culturai naționale, pe care a stigmatizat-o cutare pitic cu pretenții de uriaș. Să știe odată că lozinca generației nouă este Lumina, pe care o adoră tot ce este pământean, pe care însă anumiți oameni nu o pot suferi.

Și nu știu dacă cuvintele rostite de cel mai viteaz și mai înțelept suveran nu se potrivesc mai bine pentru viața noastră a ardelenilor, decât pentru frații din regat, unde, ori cum, nu s'a găsit până acuma nici un om, nici un ziar care să afirme că politica nu are nimica a face cu cultura. Că aceste două noțiuni au căi diferite și scopuri diferite.

Pentru cei grupați în numele culturai naționale în jurul acestui ziar, cuvintele Suveranului român vin ca o mângăiere, ca o puternică încurajare. Ele ne arată că aceasta este singura cale care duce la mântuire. Intru cât privește „mișcarea reacționară”, istoria o va califica așa după cum merită.

Coresp.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.
Specialist în morburile interne,
de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

Strada Petőfi (lângă gimnaziu) Nr. 10.
Consultanță: 11—17 ore a. m. și 1/2 3—5 ore p. m.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute mobila de Székely și Bóti fabricanți de Marosvásárhely lipă la: mobile în Piața Széchenyi-ter 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

Dela serata universitarilor din Cluj.

Primum următoarele:

Cluj, la 11 Oct. 1911.

Stimabile Dle Redactor!

M'a învățat d. Oțel, că de aci înainte să-mi cer invitare specială, dacă în viitor ași mai putea avea dorința să particip la introitul studenților universitari. Eu din istorie știam, că tinerii romani și-au ținut de cea mai mare onoare, dacă bătrînii îi admiteau la discuțiile despre cauzele publice ținut în for. Tempora mutantur. Ca om obișnuit cu o societate bună, ca să vorbesc Bulwer, nu mă pot dimite în polemici din doosebite considerații. Așa, nu-l pot urmări pe resp. domn nici în aprecierea eronată a celor zise de mine. Imi pare însă tare rău, deși de loc nu mă mir, că resp. domn nu este în curent cu fenomenele sociologice, cu direcțiunea socială, ba chiar nici cu nomenclatura acestora. Ii recomand să citească lucrările întrunirii internaționale pentru filosofia de drept și economică, împreună cu chestii de legislațiune, în special Alfred Vierkandt, cenzurat așa de favorabil de Kohler, dar și pe F. Meili, și atunci va ști, că ce ingerență are recepțiunea culturilor străine și ce influență are continuitatea în schimbarea culturii, și atunci va afla și termenii moderni, de cari se agață, și va înțelege, că cu noțiunile publiciste ce le-am folosit numai pentru de a-i lămuri, ca să se știe eugeta când eugetă, simțește și voește un popor și ce ingerență poate avea intelectualitatea conducătorilor asupra lui, și asupra lucrării colective. De aceea am îndemnat tineretul la studiu, în special accentuând poziția dreptului, pentru a cărui ilustrare, e drept, că m'am provocat și la înfruntarea judecătorului și a avocatului asupra desvoltării dreptului, mai cu seamă în Anglia. Așa se vede, că n'aș fi trebuit să-l invit să mă urmărească în atâtea locuri, chiar și străine, ci ar fi fost mai bine să rămân între murii gimnaziilor și ai institutelor teologice. M'a catocenurat strașnic, de altă dată însă-i recomand pilda lui Kaestner. Nu creadă dlui că îi dau ponderozitate, prin aceea, că mă ocup cu dlui, dar trebuie să resping o calumnie și însinuare provenită din aerul acela, care de atâți ani a înveninat societatea de aici și obștească românească prin *laisser faire*, *laisser passer*. Aceasta mă îndeamnă a răspunde. E un neadevăr, că eu aș fi îngropat societatea Iulia. În Maiu 1884 s'a fost tulburat toată societatea maghiară din loc, și tinerii universitari maghiari în adunare publică au boicotat societatea, în cât d. Szilasy și eu am trebuit să ne refugiem.

Senatul universitar a dispus cercetare disciplinară contra membrilor „Iuliei”, care societate a fost altcum încuviințată de ministrul de interne, dar după vederile senatului a stat în colisiune cu regulamentul disciplinar. Inzadar s'a susținut, că societatea nici când n'a politizat, totuși ministrul de interne: Tisza Kálmán, în 25 Noiembrie 1884 Nr. 5396 a disolvat societatea, pe bază, că nu numai n'a funcționat conform statutelor, ci, din contră, s'ar fi ocupat cu agende politice antipatriotice, ba chiar periclitează conviețuirea pașnică între studenții universitari de diferite naționalități. În conștiința sufletului meu pot adeveri, că de câte ori am fost eu prezident, nici când n'am admis politică, din contră am cultivat muzica vocală și instrumentală, ținerea prelegerilor, dispute pe toate terenele ale științelor și alte agende, cari s'au ținut de cercul de lucrare din statute. Rescriptul ministerial a sosit la comitele suprem, care a concretizat executarea disolvării primarului de atunci, Dr. Haller Károly.

Acesta primadată s'a prezentat în 4 Dec. în localitățile tineretului, cari erau împreună cu casa română, fiind prezident Pompiliu Pipoș, regretatul redactor al foii Bucovinei, Mihail Pârv, secretar, Paul Sfint, bibliotecar. S'a prezentat și la mine comisarul de politică, Ludovic Kassay, cerind dela mine cartea de păstrare a societății despre 2324 fl. 11 cr. depuși la Casa de ajutorare sub Nr. 5438. Eu cartea n'am predat-o, pentru că n'am primit decretul de disolvare în copie legală, și cărticica mi-a fost concretizat-o adunarea generală. S'a prezentat și primarul cu comisarul Tussay Gábor, dar nici acestora nu le-am predat-o, numai după ce am căpătat decretul de disolvare în copie autentică, și evită oficială, căci alt-

cum mi-s'ar fi luat cu putere executivă, după ce funcționarii societății au zis, că cărticica e la mine. În 11 Dec. s'au preluat cambiile și alte documente, iar în 12, în prezența funcționarilor de mai sus și a unui număr mare de membri, primarul a declarat societatea „Iulia” de disolvată, provocând societatea să-i predea toate actele și efectele și sigilând pulpitul bibliotecii, despre ce a făcut apoi raport direct ministrului. Cinc vrea să se convingă despre adevărul acesta, binevoiască a cerea actele la primărie sub Nr. 1974 pres. din 1884.

Acesta-i adevărul.

În meritul cauzei, la care au fost comisari profesorii Concha și Felméri, am fost ascultat și eu, dar disciplina universității asupra mea, naturalminte, nu s'a putut extinde.

Ce dovezi au obvenit, nu pot judeca nici ști, căci actele nu sunt aici, dar mă provoc la membrii de atunci, să dovedească, că oare n'am satisfăcut întru toate obligamentului meu? Așa dar resping cu indignare învinuirile acestea ascunse practicate de un timp încoace cu atâta rafinerie și mala fide, față de care societatea noastră stă fără remediu și consolare.

Nu mai odată încă am pășit în public, căci nu mi place să-mi figureze numele, dar și atunci atacul a fost grosolan, iar meseria calumniării o cunosc de atunci, de când o mână de oameni în orbia lor vanitoasă, deneagă tot trecutul Clujului și al oamenilor, cari au conlucrat aici pentru cauza românească, mândrindu-se cu penele altora în regretabila și punibila autoidololatrie. Va fi chemarea tineretului să se consolideze, dacă pot realiza diferitele promisiuni și contribui la încheierea societății de aici, de ce din inimă mă voi bucura, dar nu pe calca dlui Oțel.

Eu altcum îmi voi trage cosecințele. Dixi!

Cu stimă:

Dr. Aurel Isac,
advocat.

Războiul italo-turc.

Din toate părțile sosesc știri cari vorbesc cu multă insistență de un armistițiu în scopul negocierilor de pace, dar veștile primite din Constantinopol și Tripolis nu confirmă câtuș de puțin aceste svonuri, ci îndepărtează tot mai mult pacea dorită de Turcia înghenunchiată. Italia debarcă mereu trupe în provincie și acum când se vede în parte stăpână asupra situației, se va îndupleca mai greu la o înțelegere echitabilă pentru amândouă statele beligerante. Se spune chiar că guvernul italian nu e aplicat să intre în tratative și în consecință Turcia nu va mai primi nici o despăgubire bănească, în schimbul provinciei pierdute.

În aceeaș vreme armata turcească manifestă o ținută foarte ostilă față de guvern și ministrul președinte turec a primit chiar mai multe scrisori amenințătoare care-i pun în vedere o revoltă și cucerirea Constantinopolului, la caz că guvernul va îndrăzni să înceapă negocieri în ce privește cedarea Tripolitaniei. Deși nu se poate admite pe deplin autenticitatea acestor svonuri e cert că ori ce tratative de pace vor fi amânate până la deschiderea noului parlament otoman. Și dacă resentimentul armatei — până la această dată — nu va putea fi mulcomit, Turcia se poate aștepta la o nouă lovitură de stat, care va tulbura echilibrul balcanic, provocând complicații războinice de neprevăzut.

Debarcarea trupelor italiene în Tripolis.

O telegramă din Roma anunță că mai multe vase cari transportau trupe de ostași spre Tripolitanian, au sosit în port petrecute de cuirassate. De-

barcarea s'a făcut în cea mai completă liniște și în decurs de două ore au fost depuși pe tărâm douăzeci și trei mii de ostași italieni. Când cei dintâi soldați au trecut puntea vaporului, publicul adunat pe chei a erupt în urale entusiaste.

Ziarul „Secolo” scrie că deodată cu trupele au debarcat în Tripolis și foștii miniștri Sonnino și Guicciardini. Sosirea lor în localitate este comentată în multe chipuri, se susține însă că aceasta n'ar avea nici un scop politic, ci studiarea câtorva chestiuni privitoare la organizarea provinciei în perspectiva viitoarei complete stăpâniri italiene. În aceeaș vreme însă agenția „Reuter” aduce știrea că Pașa Hassun, fostul primar al Tripolisului a fost numit din partea Italiei guvernator al provinciei.

Soartea trupelor otomane din provincie.

Garnizoana orașului retrăgându-se spre mijlocul țării a ajuns într-o situație deplorabilă. Desfăcându-se în mai multe flancuri s'a depărtat prea mult de pozițiile avantajoase unui plan strategic și acum suferă de lipsa alimentelor și a apei. Un corp de armată ecuestră format din două mii cinci sute de ostași, în urma nevoilor îndurate zilnic nu mai e capabil să urmeze un plan ofensiv și abea de se va putea menține în starea de până aci.

La comanda italiană sosese zilnic cete de desertori cari se dau captivi, predându-și armele. Aceștia spun despre agitația care domnește între Arabii din josul țării și halul în care a ajuns armata turcească. Arabii privesc cu vrăsmăgie expansiunea Italiei pe coasta africană și sunt gata în toată clipa să intre în foc pentru recucerirea provinciei. Imamul Iahiha și șeriful tribului Idrios au oferit sultanului o sută patruzeci de mii de oameni înarmați, ca să înceapă războiul sfânt.

Poarta însă a refuzat deocamdată acest ajutor trimițând omagii de mulțămintă celor doi șefi, rugându-i în aceeaș vreme să observe o ținută expectativă, până după răspunsul ce'l vor da puterile la nota Turciei.

Redeschiderea parlamentului turcesc.

Comitetul tinerilor turci desvoltă o mare activitate pentru a obișnui opinia pulică cu ideea unui război inevitabil. Comitetul cere executarea fără amânare a hotărîrii referitoare la expulsarea Italianilor și organizarea boicotului contra produselor italiene. Se pare că la această hotărîre va adera și parlamentul otoman care va fi deschis Sâmbăta viitoare. La deschidere din cauza unei sărbători familiare — sultanul nu va lua parte iar mesajul de tron care va pleda pentru negocierile de pace, va fi cetit de marele vizir Cuicue Said.

Persistarea Sultanului în nehotărîrea de până aci și oscilarea lui spre o pace neavenită a trezit nemulțămirea cerurilor militare turcești, cari amenință că vor ocupa Constantinopolul. În scopul prevenirii oricărei tulburări probabil în capitala imperiului se va declara starea de asediu.

Răspunsul puterilor și ostilitățile turcești.

Poarta a primit ieri răspunsul marilor puteri europene referitor la nota guvernului otoman în chestia Tripolitaniei. Toate răspunsurile sunt favorabile și admit cererea Turciei, cât privește recunoașterea suzeranității sale politice în Tripolis.

Mai multe scrisori, însă, au fost trimise pe adresa marelui vizir Said în care'l amenință cu revoltă militară, dacă guvernul va ceda insistențelor sultanului și va începe negocieri în chestia Tripolisului. Corpul al treilea de armată din Salonie a adus la cunoștința marelui vizir că dacă nu se va lua act de dorința armatei pentru salvarea prestigiului țării, va pleca spre Constantinopol.

Aceeaș ținută ostilă manifestă și flota turcească față de guvern și e teamă că Sâmbăta viitoare va aduce o schimbare fatală în politica internă a imperiului. În aceeași scrisori se cere executarea urgentă a hotărîrii referitoare la expulsarea Italianilor și sechestrarea averilor lor.

Nouile complicații ale războiului.

Evenimentele zilelor din urmă au împins Turcia între două focuri. Sub impresia mișcărilor interne poarta ar dori să încheie un compromis cu partidele cari solicită începerea războiului, pentru aceasta însă nu se găsește nici o soluție acceptabilă, și în aceeași vreme ministrul plenipotențiar al Germaniei la Constantinopol, Marchall v. Rieberstein, sfătuiește guvernul să lege cât mai curînd o pace cu Italia, căci ori ce trăgănată va îngreuna în mod simțitor condițiile ce se vor impune Turciei.

În fața acestei situații îndoelnice ziua de Sâmbătă va pregăti fără îndoială o surpriză atât pentru Turcia cât și pentru Italia.

*

Ziarul „Frankfurter Zeitung” primește o telegramă din Roma că guvernul italian este hotărât să respingă intervenția oricărei puteri în chestia conflictului Tripolitan. Italia de asemenea refuză Turciei orice despăgubire bănească pentru provincia ocupată.

Turcia chemată în Tripla Alianță.

Londra. — „Daily Telegraph” anunță că Germania ar fi invitat pe Turcia să facă parte din Tripla alianță.

Ambasadorul german la Constantinopol a comunicat marelui Vizir, că cei mai mari dușmani ai Turciei sunt Slavii și Anglia, și Turcia va scăpa de ei numai în cazul când va face parte din Tripla alianță.

Tripolitani scutiți de serviciul militar.

Roma. — Amiralul Faravelli în proclamația adresată populației din Tripolis, îi aduce la cunoștință că toți indigenii sunt scutiți de serviciul militar.

Scopul înarmării Turciei.

Reprezentantul diplomatic al Turciei din Atena a notificat ministrului de externe, D. Grylls o depeșă primită dela Poarta asigurînd că concentrarea de trupe otomane nu va avea alt scop decît a respinge vre-o încercare de debarcare a Italienilor pe tărîmul Mării Adriatice, și mișcările aceste de trupe tacești nu interesează de loc granița grecească.

Guvernul elen a luat act de declarația făcută de reprezentantul Turciei: totuși, cabinetul din Atena păstrează o atitudine expectativă.

Rusia vrea să pună mîna pe Galiția și Bucovina.

Viena, 12 Oct. Ziarul „Reichspost” înregistrează febrila activitate ruso-filă în Galiția, unde guvernul rusesc cheltuiește milioane întreținînd agenți în toate părțile sociale.

Scopul Rusiei e să pună mîna pe Galiția și Bucovina cîpătînd Carpații ca hotar național.

În legătură cu aceasta ar fi și numeroasele procese de spionajiu ivite în ultimul timp în fața justiției austriace.

Italianii atacați de Turci.

— În noaptea dela 10 curent postul italian care păzea Bombelian a fost atacat de Turci după o luptă de o jumătate de ceas. Turcii s'au retras lăsînd pe loc morți și răniți. Un rănit turc

care a fost făcut prizonier a declarat că forțele turcilor se compuneau din 300 oameni.

Luptă în marea Egeică.

Constantinopol. — Se anunță că în marea Egeică s'a dat o luptă crâncenă între flota de torpiloare a Turciei și între o parte din flota italiană de sub conducerea duceului Abruzzilor.

Rezultatul luptei nu se cunoaște încă.

A fost luptă lângă Tripolis?

— Corespondentul din Tripolis al ziarului „Daily Telegraph” anunță următoarele: Eri noapte trupele expediției italiene au observat cu ajutorul reflectoarelor două coloane turce, cari înaintau pe șosea în direcția orașului. Turcii în număr de câteva mii, erau însoțiți de călăreți arabi. Focul tunurilor italiene sili pe Turci să se retragă în grabă. O altă coloană a încercat să se apropie de est.

Dimineața apărură un mic detașament turc cu steag alb. Comandantul garnizoanei turce comunică comandantului italian că e nevoit să se predea din cauza lipsei de alimente.

Serbia angajiază refugiații italieni.

Belgrad. — Refugiații italieni au fost transportați gratuit pe căile ferate sârbe. La graniță se mai află încă 200 refugiați. 75 funcționari italieni, dela căile ferate turce, au fost angajați la căile ferate sârbe.

INFORMAȚII.

ARAD, 13 Octombrie n. 1911.

— **Moartea profesorului universitar Agura.** Dela serbările din Iași ni-se depeșează un caz dureros: Profesorul Agura, delegatul universității din Sofia, care a luat cuvîntul la solemnitatea de alaltăeiri din Sofia, a încetat din viață subit, din cauza unui anevrism.

D Agura, era în gazdă la d-ra Stratițescu, directoara externatului din localitate.

Sfârșitul tragic al profesorului bulgar a stîrnit via regrete. Insuși, Majestatea Sa, căruia i-s'a comunicat vestea, a rămas dureros impresionat.

— **Intrunire colegială.** Eri a avut loc, în Seminarul din Arad, intrunirea colegială a foștilor elevi, azi toți preoți, cari înainte cu douăzeci de ani, au luat calificațiunea preotească în acest institut. S'an întrunit foștii colegi de școală: Simion Cornea, preot în Bătană, Dimitrie Popovici preot, Cermei, Alexandru Nica, preot, Almaș, George Pap, preot, Darvoș, Ioan Popovici, preot, Berecheni, Constantin Puticiu, preot, Almaș, Iosif Popovici, preot, Berzova, Traian Pețianu, preot, Alioș, Aurel Cărăbaș, preot Vereșmort și Terențiu Bugariu, preot militar în Timișoara.

Foștii elevi s'au dus întâi în Catedrală unde s'a făcut chemarea Duhului sfînt, și părăstas pentru profesorii și colegii răposați.

După slujbă, s'au prezentat corporativ la aula episcopescă, prezentînd P. S. Sale Episcopului omagiile lor.

De aici s'au întrunit la Seminar, unde împreună cu foștii lor profesori, în frunte cu P. C.

Sa arh. Aug. Hamsea fost director și P. C. Sa R. Ciorogariu actualul director au comemorat frumoasa însemnătate a zilei, întreținîndu-se și asupra mai multor chestiuni privitoare la interese bisericesti, între altele mai ales asupra mijloacelor ce ar trebui aflate pentru stîrpirea sectelor.

Foștii elevi s'au despărțit apoi cu cele mai duioase sentimente, hotărînd o nouă astfel de întrunire, după cinci ani.

— **M. Sa Regina, Carmen Sylva și văduva lui Alexandri.** În ultima zi a manevrelor, când M. Sa Regele Carol și întreaga suită s'au reîntors în gara Hălăncești spre a merge la Iași, Majestatea Sa Regina, fiind anunțată, că în gară, printre persoanele eșite în întâmpinarea Sa, se află și doamna Paulina V. Alecsandri, văduva marelui poet Alecsandri, M. Sa a cerut să fie prezentată doamna Alecsandri. Văduva nemuritorului poet, prezentîndu-se Maj. Sale, Regina a sărutat-o și a îmbrățișat-o de mai multe ori.

În urmă M. Sa a prezentat pe doamna Alecsandri, Regelui, Principilor Ferdinand, Carol și Principesei Maria. M. Sa Regele s'a interesat foarte de aproape de starea sănătății doamnei Alecsandri, care își deapănă zilele în casa mult cântatei lunci dela Mircești.

— **Succesul doctorului Toma Ionescu în Paris.** D. Dr. Toma Ionescu, o somitate europeană a științei medicale românești, după cum anunță o telegramă din Paris, este obiectul unor elogii mari în presa franceză din prilejul unei comunicări importante, făcută la congresul medicilor chirurghi ținut la Paris.

— **Oaspeți străini în Sibiu.** Cetim în „Tel. Rom.”: Duminică d. a. la 4 ore au sosit în Sibiu prințul moștenitor Wilhelm de Wied, cu sora sa prințesa Luiza și soția sa prințesa Sofia, cu suita lor. Au călătorit cu automobilul dela Sinăia, peste Brașov și pe valea Oltului, și au sosit în orașul nostru după o cale de 7 ceasuri. Luni înainte de amiază au vizitat orașul și la orele 11 s'au întors în România prin pasul dela Turnu roșu. Când a trecut Altea Sa, cu suita, prin Avrig, venind la Sibiu, s'a întâmplat, că al doilea automobil, în care se afla doamna Bengescu, damă de onoare la curtea regală din București, cu fiicele ei, s'a lovit de un stîlp și s'a deteriorat puțin. Până i-s'a făcut repararea, ilustrii călători, cari erau însoțiți și de domnul Tzigara-Sumureaș, au intrat prin câteva case țărănești din Avrig, pentru a vedea țesături și cusături, făcute de țărancele noastre.

— **Atentatul contra episcopului Komystin.** Despre atentatul săvârșit de preotul rutean Kaminsky asupra episcopului Komystin, aducem următoarele amănunte:

Pe ziua de Marți a fost convocat sinodul, în reședința episcopescă, pentru de a lua măsuri contra agitației rusofile ce se face între Ruteni. La ședință s'a prezentat și preotul Kaminsky, care ceruse episcopului în repetite rânduri, să-i dea spre păstorire vecheia parohie, deoarece parohia cea nouă nu aduce tîc ca să poată trăi împreună cu nevasta și copiii. Episcopul nu i-a ascultat cererea.

Era foarte agitat. Repeta fraza:

— Am să-l omor! Nu-mi pot crește copiii.

Cei din jurul lui au încercat să-l calmeze, dar înzadar. Kaminsky vocifera mai îndărjit.

— Am să-l omor!

Asistența i-a atras atenția episcopului asupra acestui preot, dar era deja târziu. Kaminsky înaintase până la episcop, când a ridicat cuțitul asupra lui. Lovitura n'a nimerit. Kaminsky a încercat să se sinucidă. S'a rănit grav. În urma acestui

FABRICA DE SPALAT CU ABURI
„KRISTALY”
Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și toffelul de lingerie cu prețuri moderate.
La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

incident preotul a îmbunit. A fost internat la spital.

— **Mangra în tractul Sighişoarei.** Din părțile Sighişoarei i-se scrie „Gaz. Trans.”: Secretarul nenorocitului vicar al Orăzii Dr. N. R., și-a făcut zilele aceste apariția în tractul Sighişoarei începând să corțească voturi pentru sine în vederea apropiatei alegeri pentru congresul național-bisericesc. Cică ar voi să și pună candidatura pentru congres și în scopul acesta promite preoțimei și dascălimei din acest tract protecțiunea marelui său protector Vasile Mangra. Preoțimea și dascălimea noastră ar face bine să l primească pe secretarul nenorocitului călugăr-transfug, așa cum a fost primit și stăpânul său la Arad și Sibiu. — n.

Suntem de acord! De altfel pe cât știm d. Regman a mai încercat și în trecut să și pună candidatura în cercul Sighişoarei. Acum după ce a intrat în serviciile transfugului Mangra, credem că și cei puțini, cari l-au sprijinit în trecut, îi vor întoarce spatele. Avem convingerea firmă că preoțimea, învățătorimea și ceilalți fruntași ai noștri din cercul Sighişoarei își vor ști face datoria.

Iscălim și noi.

— **Societatea academică „Petru Maior” din Budapesta** are onoare a aduce la cunoștință că în ședința sa generală ordinară de constituire, din 8 Octomvre 1911 st. n., și-a ales următorul comitet: Președinte: Ioan Teicu, med. rig. V.-președinte: Nicolae Căliman, med. rig. Secretar: George Ștefanică, stud. în drept. Notari: George I. Popescu, stud. în filos. și Ioan Tâmpănarui, stud. filos. Casar: Victor Popovici, stud. la acad. com. Controlor: Ioan Teleguți, med. rig. Bibliotecar: Virgil Biberea, stud. în drept. V.-bibliotecar: Sever Păscuțiu, stud. med. Econom: Mateiu Șofonea, stud. med. În comisia supraveghetoare s'au ales domnii: Ioan Radulovici, stud. med. Ioan Popovici, stud. med. și d-șoara Georgina Roșu, stud. med. În comisia literară s'au ales domnii: Cornel Teicu, stud. în drept., Ioan Fira, stud. med., Nicolae Căliman, med. rig., Aurel Sasu, stud. med., Ioan Teicu, med. rig., Petru Șuba, stud. med. și Ioan Ciosa, stud. med. Comitetul societății acad. „Petru Maior”.

— **Caz de moarte.** Ni-se scrie din Bistrița: Duminecă la 8 Octomvre am petrecut la cele vecinice pe Gavril Vertic fost jude de tribunal în pensiune, membru pe viață al Asociațiunei, membru ordinar al societății pentru fond de teatru român și membru în mai multe corporațiuni din Bistrița. Rămășițele pământești ale neuitatului și de toți iubitul defunct au fost transportate dela casa proprie în biserica gr. cat. unde în prezența unui mare și distins public din Bistrița și jur i-s'a celebrat prohodul, de mai mulți preoți în frunte cu domnul canonic E. Domide din Gherla și Al. Haliță vicar în Năsăud. Răspunsurile la ceremonia funebrală, li-au dat corul studenților dela gimnaziul din Năsăud, pentru a căroră masă răposatul a lăsat o parte frumoasă din averea lui din comuna Mocod. Predica ocazională a ținut-o d. canonic Domide, iar iertăciunile obicinuite pe la noi, au fost rostite de d. protopop al Bistriței. Carul funebral, acoperit de o mare mulțime de cununi, a fost tras de 4 cai, pe lângă care, ca sentinele erau 6 Români, îmbrăcați în negru și ficcare cu făclii în mâni. Dintre notabilitățile din Bistrița și jur au luat parte la acest conduct, Dominic Kendefi jude de curie și președinte de tribunal cu întreg corpul judecătoresc, Eugen Fejérvári comite suprem cu corpul administrativ, Ioan Ciocan deputat dietal, Ioan Ghețe director gimnazial și o mulțime mare de alți intelectuali.

Deși regretatul răposat a stat în serviciul public și a avut chiar femeie de neam străin, totuși în toată viața lui n'a încetat a se afirma de bun român și, prin înalta sa înțelepciune și nemărginita bunătate a știut face din femea lui de neam străin o bună și adevărată româneă, mai româneă ca multe născute române.

Deși răposatul a lăsat soție, 2 fii, fată și ginere, totuși în orele din urmă, când își presimțea sfârșitul, și-a adus aminte și de oropsita nație românească și prin lăsamânt a testat pentru masa studenților dela gimnaziul din Năsăud, numărându-se între mecenații noștri a căror nume pururea nu va muri.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

— **Mort în urma unei împunsături de muscă.** Subprefectul din Aleșd, Daniel Beóthy cu ocazia unei vânători a fost împuns la față de o muscă. În urma acestei împunsături, obrazul a început să i-se umfle. Subprefectul n'a luat cazul în serios. Numai când a observat că umflătura tot crește, a consultat medicul spitalului din Oradea. Dar prea târziu. Sângele s'a inveninat și operația făcută n'a ajutat nimic. A murit după operație.

— **Călătoria regelui Petru la Paris.** Din Belgrad se anunță că termenul călătoriei regelui Petru la Paris este fixat pe 2 Noemvrie. Regele va fi însoțit de ministrul de externe Milovanovici și de o număroasă suită. Pe peronul gării din Paris va fi întâmpinat de președintele Fallières, președinții camerei și senatului și de ministrii. Președintele republicei va da în onoarea regelui, în seara sosirii un dineu. A doua zi regele va primi audiențe, iar sara va merge la operă. Va lua parte și la o vânătoare, va vizita academia militară din Saint-Cyri și aerodromul.

— **Poliția viitorului.** Nu odată s'a adus în discuție chestia poliției de siguranță pentru cazul când bandiții și criminalii nu vor mai opera de pe pământ ci din aeroplane, zădărniciind astfel orice posibilitate de a fi urmăriți și făcând astfel iluzoriu chiar rostul unui astfel de serviciu. Reviste umoristice au adus ilustrații abstracte asupra acestei schimbări din viitor, datorite caricaturistilor cu prestigiu, în fața cărora cel mai posac burghez se strămba de răs. Nu s'a gândit nimeni că aceste ilustrații vor putea ajunge și ziua, când nu vor mai fi altceva decât fidele copii după natură. Și jivialul burghez de altă dată se va opri pe o clipă scoțându-și cuibul, când va ceti că autoritățile din Long Iland au arestat pe o avia-toare pe lutia în văduhuri, dusă de măiastra-i pasere. Toată vina ei a fost că încălcând legea ropausului duminecal a făcut câteva ascenziuni într-o zi de sârbătoare. Autoritățile însă n'au ținut seamă de progresele științei, n'au ținut seamă nici de faptul că Matilde Moisant e o femce care, ori cum, trebuie menagiată, ei au sărit nevoie mare s'o reglementeze. Domnișoara însă auzind despre intenția copoilor poliției a sărit în nacela aparatului și ridicându-se în aer le-a sbughit dinaintea nasului. Polițiștii însă nu s'au lăsat nici ei mai pe jos și au sărit și ei într'un automobil și hai după ea peste râpi și ogoară, iar domnișoara Moisant să legăna ca dusă de valuri, sus în albastru zării.

Polițiștii însă aveau dreptate să și inchipue că tot vor pune mâna pe ea, căci mândra avia-toare în urma unui defect al motorului, a trebuit să aterizeze, căzând astfel în mâna brutalilor agenți cari au luat-o cu ei la secție.

— **Un caz suspect la reședința regală din Iași.** Se anunță din Iași: Eri dimineța un funcționar inferior al Palatului, șofeurul Dumitru Constantin îmbolnăvinduse a prezentat simptome suspecte.

Fiind înștiințat medicul Palatului, bolnavul a fost trimis la spitalul Sf. Spiridon. Aici însă prezentând simptome alarmante, a fost transportat la spitalul de izolare.

Fapul fiind adus la cunoștința dlui Mamulea medicul Palatului d-sa a dispus desinfectarea obiectelor din Palat, cu care pacientul venise în contact. În acelaș timp fiind înștiințat serviciul sanitar al orașului s'a dispus facerea imediată a unei analize a materiilor fecale ale bolnavului. Până la orele 12 noaptea analiza a fost terminată.

D. Dr. Flor medicul primar al orașului a comunicat dlui ministru Marghiloman că rezultatul primei analize a fost negativ.

Totuș, pentru a se înlătura orice bănuială se va face o a doua analiză mâne.

Știrea a produs o vie emoție în diferite cercuri.

— **Procese de spionaj.** În primele zile ale lunei Noemvrie va avea loc înaintea tribunalului din Viena, un proces de spionaj intentat unui personaj misterios, arestat acum câțva timp.

Arestatul e un anume Hans Corks, fost sub-ofițer în marina germană de unde a dezertat de mult. El a făcut spionajul împotriva mai multor state și în cele din urmă și împotriva Austriei.

În cursul acestui an se va judeca de asemenea procesul contra fostului ofițer de honvezi Esionides, care fusese dat judecății la Monte-Carlo pentru relații suspecte de spionaj cu agenți străini și pentru înșelăciune.

Un al treilea proces care se va judeca e al fostului ofițer Emil Davidor din Turcina care a fost arestat sub bănuială de spionaj.

— **Revoltă în China.** În urma foametei cronice care bântuiește în China și a stăpânirii nedrepte care a secătuit toată vlagă populațiunei, aruncându-o în ruină, poporul chinez era mereu în fierbere. Amarul a ajuns insuportabil mai ales în toamna aceasta, când ogoarele n'au dat nici un rod pe urma brazdei secătuite, și bietii chinezi nu mai putând suporta sau resculat, începând în valuri de sânge întreg interiorul țării. De astădată însă răscoala nu e îndreptată contra Europeanilor, ci a guvernului din China, care nu s'a gândit să ia măsuri de apărare contra răului ce nu se mai curmă.

Seminția Vuciang a înarmat cincisprezece mii de oameni și rupându-se de imperiu au proclamat un guvern revoluționar provizoriu și se întind spre malul stâng al Ianchchiangului în jos, pentru a și ocupa punctele strategice unde se va da lupta cu două corpuri de armată ce s'au trimis contra lor din Peking.

Mișcare culturală și socială

— **Petreteri, concerte.** —

Reprezentăția teatrală din Siria. Ni-se scrie: Sirienii au dat dovadă nu numai de hărnicie economică, ci și de o viață socială conștientă, aranjând petreteri împreunate cu reprezentații teatrale în mai multe rânduri. Problema acestora știm că este consolidarea în cultură și naționalism și o dovadă a înaintării culturale și sociale.

Ca o mărturie mai recentă a acestei evoluții îmbucurătoare e de înregistrat și „Reprezentăția teatrală” împreună cu petreteri, aranjată acolo Sâmbătă seara, în 7 Octomvre st. n.

Ce privesc impunătoare ne-a oferit aca seară! Țărani și țărance în portul lor pitoresc, — cari au dat un spectacol feerie salei neinsuflete de altă dată — s'au prezentat în număr considerabil. Inteligența din loc și jur încă s'a grăbit să contribuie cu prezența ei la ridicarea succesului moral.

S'a prezentat piesa populară: „Fântâna fermecată”, a doamnei Maria Doboș. În această piesă se relevează în mod plastic țărânul român, mândru de starea sa. Tipul săteanului conștient este ciobanul iertător, care prin hărnicia sa se ridică la o stare materială impunătoare. Iar în contrast cu aceasta, în mod nimerit, se zugrăvește slăbiciunile și păcălele unui boer decăzut. Acest fir roșu al piesei este brodat de mai multe epizode interesante și bine nimerite, arătându-se prin aceste credințele superstițioase, — dar sănătoase — ale poporului român.

Rolurile au fost bine sustinute. În general, se remarcă însă între diletanți doamna autoară prin naturaleta jocului d-sale, precum și domnul Teodor Becan, care s'a achitat, nu se poate mai bine.

Un punct interesant a fost monologul „Fata emancipată” jucat de d-șoara Aurora Ilica. În acesta se arată moravurile, de cari se molipsește societatea de azi în urma curentului orașenesc.

Câștigul moral al acestei reprezentații teatrale este a se atribui în primul rând hărniciei doamnei Doboș, care a îmbogățit literatura teatrală cu câteva piese populare. Seminaristul.

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în a

CLUJ-KOLOZSVÁR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plățire în rate pelângă garanția de 10 ani.

Dentist în Cluj.

ECONOMIE.

Imbrățișarea meseriilor.

Consistorul din Sibiu a dat cătră toate oficiile protopopești și parohiale din arhidieceza ortodoxă-română a Transilvaniei următoarea circulară:

Anul agricol se apropie de sfârșit. În curînd vin iarăși zilele de iarnă, în care plugarul nostru își odihnește trupul ostenit de munca grea a câmpului. Tineri și bătrîni găsesc în acest timp prilej de întărire și de pregătire pentru ceace vor înceapă la primăvară.

În acest timp părinții trebuie să se gîndească cu tot dinadinsul la creșterea copiilor lor, pentru cari au greoaia datorie dată de Dumnezeu să se îngrijească de ei pînă la vârsta în care singuri se vor putea cărmui.

Dacă observăm mai deaproape ce fac cei mai mulți părinți în privința creșterii copiilor lor după aceștia ies din școala poporală, constatăm că foarte mulți părinți nu și trag bine seama de datoria lor față de copii, pe cari li i-a lăsat Dumnezeu.

Plugarul nostru pare că ar trăi înainte cu trei mii de ani, când educația era pusă în serviciul castelor, face și azi, aproape fără excepție, din toți copiii săi numai plugari. Pămîntul fiind vecinic același și împărțindu-se între mai mulți copii, ajunge tot mai puțin pe unul — și așa sărăcia e din zi în zi tot mai mare și, paralel cu ea, tot mai mare și nemulțămirea și demoralizarea.

Urmarea e că un însemnat număr de credincioși de ai noștri, ne mai putînd hrăni din petecutul de moșie pe care îl au, sunt siliți să apuce în mînă jalnicul toiag al pribegiei, și s'o ia sau într'o țară străină din apropiere, sau peste mări și țări, în America tuturor necăjiților. Știți cu toții ce fac în America oamenii noștri: lucrează pînă se istovesc pentru a și putea plăti datoriile de acasă. Mulți din ei se prăpădesc pe acolo, — mulți se strică. Dar aproape toți sunt siliți, pentru a putea trăi, să se apuce acolo de alte lucruri, — acelea pe cari le știau de acasă. Acolo nu-i pune nimeni la plug, ei-i înfundă în fabrici, unde trebuie să învețe cele mai grele și cele mai primejdioase meșteșuguri, după cari, la câțiva ani aleg cu pieptul slăbit și cu oasele bîgiate în boală. Și în vreme ce ei duc povara cea mare, în căldurile cele cutropitoare, Neamțul și Englezul, cari au învățat din copilărie câte un meșteșug, din la o parte, dau porunci și iau plată întreită și încincită.

Iată cum fac alte popoare, cari își trag seama de cele ce au de făcut! Popoarele luminate își dau

copiii la meserii, după ce ies din școală, și-i pregătesc astfel pe toți pentru a putea trăi o viață mai ușoară și pentru a putea trăi la ei acasă, lângă frați și lângă surori.

Au pentru noi nu e destul de largă această țară, — au nu ne e ea destul de scumpă? Aceasta ne-ar putea-o spune numai aceia, cari trecînd peste ocean, au înmulțit cu lacrimile lor apele sărate ale mării! Au nu cumpărăm noi totul dela străini, au nu străinii ne fac nouă toate lucrurile, pentru cari îi plătim cu bani grei, — au în orașele în jurul cărora trăim, nu sunt atît de puțini negustorii și meseriașii români? Noi plecăm la America și lăsăm ca în satele și orașele noastre să se așeze străinul, care să ne facă el lucrurile trebuincioase, în vreme ce flăcăii noștri se irosesc prin fabricile îngrozitoare ale Americii! Să nu fi sosit oare vremea ca să vedem că așa nu mai merge? Tatăl care și trimite câte 2—3 feciori la America, după ce aceștia și-au petrecut tinerețea acasă, mai de giaba, lucrînd la petecul de moșie care n'ajungea pentru atâtea guri, n'ar face mai bine să și dea un fecior sau doi la vre-o meserie bună și cinstită? Vremurile acelea în cari se credea că Românul nu se pricepe la tainele meseriilor, a trecut. Atîția meșteri români iscusiți au dovedit că noi putem fi cel puțin tot așa de buni pentru meserii, ca și alte neamuri străine. Mai deunăzi a pus în uimire țara întreagă un fecior de țaran, inginerul Aurel Vlaicu, cu iscodirea unei mașini de șburat.

Iată deci că noi suntem tot așa de dibaci ca și alții și avem și mare trebuință de a îmbrățișa meseriile, pentru a putea fi de folos și nouă și poporului și pentru a nu mai sili pe atîtea zeci de mii de inși să se ducă la America, unde să învețe la bătrînețe meșteșugul, pe care ar fi trebuit să-l învețe în tinereță.

Acum, când o seamă de copii de ai noștri, cari în Iunie au ieșit din școala de toate zilele sau de repetiție, sunt pe cale de a apuca cu toții coarnele plugului, pentru ca mai târziu să apuce cu toții calea Americii, ne întorcem cătră voi toți cari păstoriți poporul dreptcredincios al arhidiecezei noastre și vă îndrumăm să sfătuiți poporul a nu și mai ținea toți copiii la plug, ei a și da pe câte unul și la meserii pentru a putea trăi mai ușor.

Circulara aceasta sunteți poftiți cu toții a o ceti într'una din Dumineci în biserică și a stărui într'o predică asupra acestei împrejurări însemnate. În afară de aceasta să căutați ca cunoștința despre meserii să străbată tot mai mult în popor, pentru ca mai curînd de cum s'ar crede să putem ajunge și noi să ne avem meșterii noștri de toate soiurile. Să nu mai fim în starea de pînă acum, ca pînă și bisericile și școalele noastre, ba chiar și hainele de pe noi să ni-le facă străinii.

Îndrumăm totodată și pe învățătorii școalelor noastre profesionale, ca la loc potrivit să atragă luarea aminte a elevilor asupra meseriilor și să trezească în ei interes pentru acestea.

Sibiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 16 Septembrie 1911.
Dr. Ilarion Pușcariu m. p., arhimandrit, vicar arhiepiscopesc. Dr. George Proca m. p., secretar consistorial.

Parcelare de pămînt în Bănat.

În comuna Jadani (Mezőzsadány) lângă Timișoara, se parcelează 1380 jughere de pămînt arător foarte bun; jugherul catastral de 1600 c. pătrați în preț de 1250 cor.

Cumpărătorul are să depună 150 cor. la jugher, iar ceilalți bani îi depun 2 institute de bani și, cumpărătorul apoi plătește în rate. Comuna nu e departe de gara dela Meretzfalva, pe linia Arad-Timișoara.

Jadani, e comună românească, economii români au și început a cumpăra din acest pămînt și pot cumpăra și Români din alte sate, cari ar putea să cumpere și case de locuit în sat, încît cel puțin 50 de locuitori noi ar putea să vină în sat.

Cine voiește să cumpere pămînt, să meargă la Jadani, Informații capătă dela acei Români, cari au și cumpărat pămînt. Cumpărătorul, afară de preț nu are alte cheltuieli.

Acest pămînt foarte bun, în scurt timp va fi și mai scump.

Ziarele românești sunt rugate a reproduce aceasta informație.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria „Tribunei” să află de vânzare „Pomelnicul viilor și morților” legat în pînză, aurit cu prețul de 50 fileri plus 5 fileri porto.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare toate manualele școlare ce se folosesc în dieceza Aradului, asemenea și recvizite de scris și desemn. Comandele se efectuează prompt.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nickin și 1911.

129 Tolstol.

129

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

După această explozie de mînie, prințul Bolkonsky nu mai făcu nici o aluzie la acest proiect, dar mînia lui se vedea în toate cuvintele ce i-le adresa fiicei lui. La toate sarcasmele el adăogă comentarii noi asupra manevrelor vitrege și asupra curței pe care o făcea d-soarei Bourienne.

— De ce nu m'aș însura cu ea? Ar face o prințesă frumoasă! Și spre marea mirare și iubire a prințesei Maria, ea remarcă cum tatăl ei începea să ștergă din fața ei ce mai mult distanțele dintre el și domnișoara Bourienne.

Prințesa Maria îl instiintă pe fratele ei de reaua mînie pe care tatăl lor o făcuse scrisoarei lui Andrei, și ea căuta să-l mîngăie cu speranța că la urmă bărbatul se va îndupleca.

LI.

După anul 1807, Nicolae Rostow urma să servească regimentul Pavlograd în care comanda deja escadro-

nul lui Denissoff. Rostow devenise un bun soldat, puțin cam aspru, căruia prietenii lui din Moscova i-ar fi criticat poate manierile, dar pe care tovarășii lui de arme, superiorii și inferiorii săi îl iubeau și stimau.

În ultimul timp, prin 1809, el găsi în scrisorile mamei lui aluzii dese la reaua stare a afacerilor lor și la dorința pe care o avea contesa de a-l vedea reîntorcându-se printre ei, spre mîngăierea bătrînilor săi părinți. La cetirea acestor vești, lui Nicolae îi fu teamă că familia sa voia să-l smulgă din mediul unde trăia calm și fericit departe de vârtejul vieții ordinare. El simțea însă că mai curînd sau mai târziu o să fie nevoit să intre iar în acel vârtej, unde se va sbate în mijlocul afacerilor încurcate, a socotelilor, a intrigilor, a certelor, a legăturilor cu Sonia căreia îi făgăduise că va fi a lui. De aceea el răspundea mamei lui în niște scrisori reci, de o franțuzească clasică și cari începeau toate cu „chère mère” și se sfârșeau cu „votre fils obéissant” fără a pomeni nici odată de reîntorcerea sa.

Prin 1810 i-se comunică logodna Natașei cu Bolkonsky și amănarea cu un an a căsătoriei lor, după voința bătrînului print.

Vestea aceasta îl întristă și-l jigni pe Nicolae. El era necăjit mai întai că o va pierde pe Natașa, care era favorita sa, apoi, din punctul său de vedere ca husar, îi părea rău că nu se aflase și el la Moscova pentru a proba prințului Bolkonsky că o alianță cu fami-

lia acestuia nu era pentru ei o onoare așa de mare, și că Andrei s'ar fi putut căsători și fără să aștepte învoirea originalului său tată. El vroia chiar la un moment dat să ceară un concediu pentru a o vedea pe Natașa logodită, dar manevrele se apropiau și gîndul la Sonia și la afaceri îl făcu să renunțe la acest proiect. La primăvară însă, el primi o scrisoare dela mama lui, scrisă fără știrea contelui, care-l hotărî să se întorcă acasă. Contesa îl implora să revie pentru a lua pe seama lui afacerile, căci dacă nu, toate proprietățile le vor fi vîndute la licitație, fiindcă contele se lăsa a fi înșelat de toată lumea. Scrisoarea aceasta își făcu efectul. Nicolae avea acel bun simț al mediocrității, care îi permite să vezi pînă unde trebuie să mergi.

Husarii, camarazii săi, nu numai din regiment dar din brigadă, îi oferiră un banchet de adio, de cincisprezece ruble tacămul, cu două muzici militare și cu două coruri de soldați. Nicolae jucă trepakul, cu maiorul; ofițerii îl imbrățișară, îl aduseră în triumf; soldații din escadronul al treilea îl duseră și ei în triumf strigînd hura! În sfârșit, îl culcară în sanie și el fu condus pînă la cea dintai stație.

(Va urma)

MOBILE

pentru dormitor
sufagerie
loculoțe, garton
în garnitură de
plele și de aramă
precum și covoare

C. W. Kessler

fabricant de mobile

Sibiu—Nagyseben, Str. Șaguna Nr. 7.

la cea mai modernă execuție se pot procura la:

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«.)

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Cluj—Kolozsvar.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și toffelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

Luca K. Alexievits

pregătitor de haine preoțești

NEOPLANTA — UJVIDÉK.

Recomandă atelierul său asortat cu toffelul de recvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot-felul de icoane sante legate frumos cu aur și mătășă, steaguri, prapore și altele.

Icoana Mormântului lui Christos îl face foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Blănării !!!

precum: boauri (muff) tocure de picioare, — Jachete, după croiu englez și francez, berletuieli cu lână, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Nicolae Gruția,

blănar

Temesvár - Josefstadt,
Hunyadi-út 9.

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moară de oțel

pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

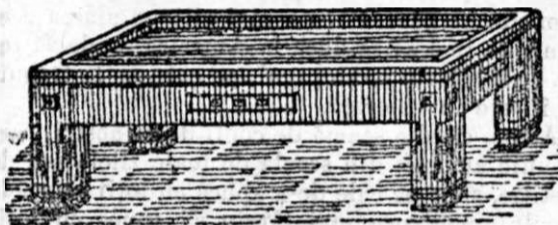
fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

— Premiat la expoziție cu medale de aur. —

H. PÁLLÁN succesor

Styászni József

prima fabrică ardeleană de billarde și timpărie în Kolozsvar, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.

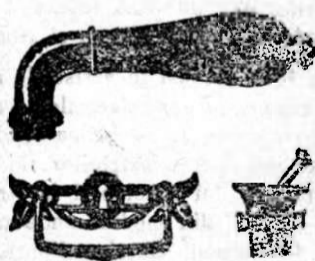
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în provincie. — Ține mare asortiment de biliarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Fagler László

strungar artistic și turnător de metal și mineraluri.

Szeged, Szent Mihály-u. 4.

Pregătește articole de aramă, precum paturi, sfeșnice, sonerii, pipe pentru vin și bere, pompe primește apoi pregătirea ori cărei

părți de mașini industriale, turnărie după model dela simplu până la lucrările cele mai complicate.

Cumpărătorilor vechi — rabat.

Iosif Mendel

fabricant de mobile în Alba-Iulia

Gyulafehérvár.

Recomandă în atenția Onoratului public magazinul său bogat asortat.

Serviciu prompt, prețuri ieftine, garanță deplină.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și ciasornicar,

în Orăștie. Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. —

Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. — —

Serviciu conștiincios. :-

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu aburi, în

ALBA-IULIA - Gyulafehérvár.

Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Giobotari, ATENȚIUNE! Pantofari

AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,

BUDAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește toffelul de unelte pentru ciobotărie și pantofărie. Catalog trimit gratis.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără nici o injecție, contra pleuragiilor subite și cronice. O cutie cu instrucția aplicării (conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul remediu sigur contra slăbirei și impotenței funcționale sunt renumitele capsulele întăritoare ale Drului Timkó, sticla costă 10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Marokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

Un candidat de avocat

dar numai cu **praxă complectă** află aplicare la avocatul Dr. Měrő Samu, Borosjenő. — Salar 160—240 coroane. —

Cel mai mare magazin de blănărie!

ILIE ȘTEFLEA

Sibiu—Nagyszeben, Grosser Ring Nr. 18.

Premiat la expoziția de modă cu Medalie de stat.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie **bogatul asortiment de blănărie** cu prețurile cele mai convenabile. Arti-

cole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, — manșoane, boăle căciuli pentru domni și doamne ultima modă și lucrute cu gust. Prețuri ieftine. —

Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

Engelthaller Béla,

Segedin—Szeged, Lechner-tér 10. sz.

În atelierul său se află totdeauna cămine pentru camera de baie, conform încălzirii cu lemne, ori cu gaz, precum și accesorii în orice cantitate și cu preț convenabil.

Catalog ilustrat la cerere trimit gratis și franco.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboacă, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public, că la cererea prețurilor curente sau la orice cerere sau cumpărare să se provoace că asanțul firmei la cetit în ziarul Tribuna din Arad.

Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

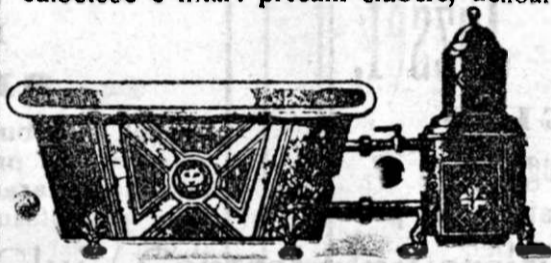
Premiat de mai multe ori.

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet:

Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krauszler-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scăldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scădat, încălzitoare și vane de scăldat după cel mai bun sistem (sistem propriu) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte edibctee e mtal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neintrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci. Catalog de prețuri la dorință gratuit. Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

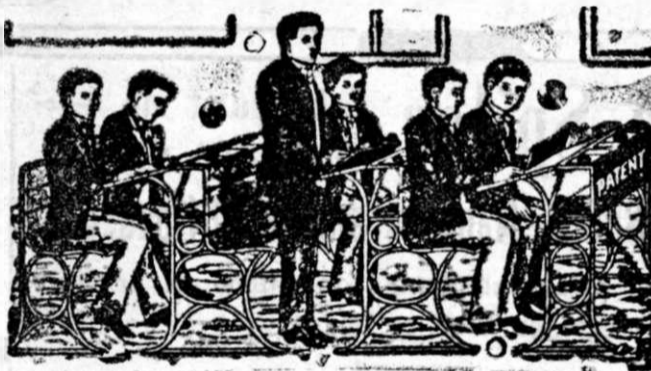
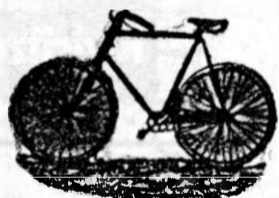

Leitner Sándor

mechanic și electrotehnic
Cluj—Kolozsvár,
Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafone și mașini de scris. — Primește orice muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

Cele mai moderne **mobile de fier și aramă** și cele mai practice **bănci higienice de școală** și mobilarea locuințelor, hotelor, spitalelor și

a scoalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

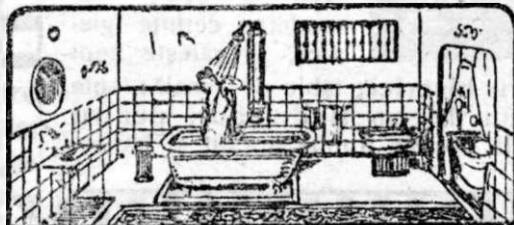
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**

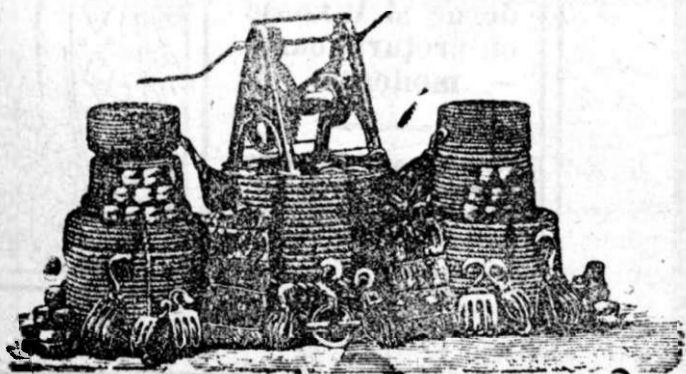
Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scăldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Funăria cea mai mare din Ungaria-sudică — este a lui **Joanovics János**. Tot-felul de funii de cânepă, de fir, brăcli, legătoare. Așezare și scurtare de funii de cânepă pentru transmisiuni. — Lugoș (Lugos). Atelierul: strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Piața Izabella. —

Funării de cânepă, pentru uzinuri și economii:

Funii pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii pentru boi și ștreanguri, hamacuri, mreje p. pescari, rețele pentru cai etc.

Torturi pentru țesături, brăuri de cânepă și de lână (pânză), bănci de cânepă, pânze (Pack) țesături, saci de cânepă, pânză și lână, pânze impermeabile, sbicuri, cergi și codoriști etc. etc. Serviciu prompt

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am aranjat în Timișoara, Piața George Nr. 4. un modern

atelier dentistic.

Practica mea veche mă dispenzează de o mai amănunțită recomandare, augurându-mi în schimb încrederea în satisfacerea ori-cărei pretenții a pacienților. — Cu stimă:

Götzl Mór,
dentist.

JOSEF JIKELI

SIBIU (Nagyszeben), Strada Cisnădiei 47.

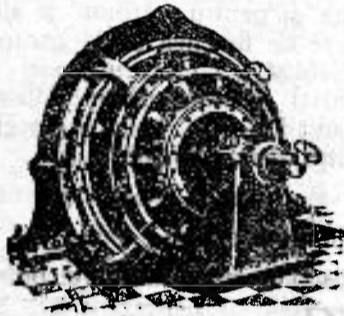
neguțatorie pentru articlii de sticlă, porcelan și metal; farfurii și blide înflorate, rame p. icoane și globuri, lămpli, oglinzi, țigle de sticlă etc.

Recomandă scule bisericești :

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Crucii; Sfesnice de altar, Candelabre ș. a. Ieftin de tot: **Candelabru aurit** pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de — sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot prețul 43— Coroane. — La dorință servește cu catalog gratis și franco. — Telefon 190.

Reparator de motoare.

Execută conștientios ori-ce reparaturi de generatoare, motoare, mașini dinamice etc.

Privinczky József,
SZEGED

Boldogasszony-sugát ut 3. SZ.
Cel mai mare atelier de pe șesul Ungariei.

Haas Károly

primul armurar și optician din

Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó),

Mare asortiment de

arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate tot felul de reparaturi de arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramfoane, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștientios

Johann Spiler fabricant de cuptoare de lut.

Sibiu — Nagyszeben, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștientios.

Comandele se execută imediat.

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN — HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme :

bănci de școală

conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi

bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desemn și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

STEFAN SLADECK IUN. FABRICĂ DE MOBILE

VİRSET

strada Kudritzner No. 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

